

פטרון מערכת דעה

נתנדב לע"נ הרה"ח
זאב ב"ר משה ע"ה
חו' הרה"ח מרת
פערל ב"ר טובי ע"ה

מתוך
משנתו
של כ"ק
מרן
רבינו
שליט"א

דעה

דע את אלקי
אביך ועבדהו

גליון מוגדל לחג הסוכות

משנת החסידות

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

כלל ישראל זכו לענני הכבוד - ע"י
שאיפתם להצלחת העתיד

והנה יש לומר, כי השורש וההתחלה למעלתם זו הנפלאה של כלל ישראל נגד האומות בענין 'רוח הקודש' - הרמוזה במצות סוכה שהיא זכר לענני הכבוד - נובעת אכן מתחילת יצירתו של העם ישראל בלכתם במדבר, בעת שזכו לאותם העננים.

דהנה מה שבעת ההיא יצאנו אל המדבר והלכנו אחרי הקב"ה בארץ לא זרועה, היתה זאת מפני ההרגשה העמוקה בנפשנו על העתיד הגדול שהוכן לנו במדבר, שם קיבלנו את התורה בסיני, ונעשינו לעם הנבחר לשמו יתברך. ומחמת כן, כאשר רק שמענו מאת שלוחי הבורא ב"ה רמז שאמר למשכני אליו, אמרנו 'אחר כך נרוצה' במדבר (ע"פ רש"י שה"ש א, ד), והשלכנו אחרי גוינו את כל תאוות העולם הזה הנפסד, והלכנו אחר ההצלחה הרוחנית, בידענו ומכירנו שזוהי התכלית האמיתית והעתיד הנצחי.

ומאחר שכל עצם ההליכה במדבר היתה מושתתת על ההסתכלות אל זמן העתיד, ומאי-התפעלות מן הצלחה הזמנית והחולפת של זמן ההווה, על כן זכו אז כלל ישראל מיד לענני הכבוד - שהם 'סוכות' המזכירות במקרא, המורים על כח הנבואה של העתיד, כאמור לעיל 'סוכה ברוח הקודש'.

אומות העולם שקועים בהבלי עולם
העובר - ללא שייכות אל העתיד

ובדבר זה גופא הובדלו כלל ישראל מבין כל אומות העולם - כפי שרמז הובדלם בענני הכבוד כנ"ל. כי אילו בני האומות שקועים ומוטבעים המה בתוקף בהבלי עולם הזה, ואינם מסתכלים ודואגים כלל על העתיד, אלא כל שאיפותיהם אינן אלא להצלחת ההווה וחיי שעה, ולפיכך ניטל מהם כח הנבואה ורוח הקודש, כיון שאין להם שייכות לזמן העתיד. מה שאין כן כלל ישראל שבחרו בנצחיות ומאסו בהבלי עולם העובר, המה בלבד זכו שתשרה שכינה עליהם, ולהשגת נבואה ורוח הקודש.

פטרון הגליון - תשרי

נתנדב ע"י יורדנו הנכבד
מוה"ר צבי אביגדור באלזאם
לע"נ אמו
האה"ח פערל ב"ר משה יוסף ע"ה
נלב"ע כ"ז תשרי תשנ"ד לפ"ק

במה דומה העבודה בימים הנוראים להליכת ישראל במדבר - שזוכים שוב בכל שנה לענני הכבוד? | מדוע דוקא אחרי עבור ימי התשובה זוכים לשואבים רוח הקודש? | האם הטענה 'אנו בעינינו למהוי קדם מלכא' צודקת או לא? | הבכיה והדמעות של הימים הקדושים - כטעם בכיית המים התחתונים | מהי השייכות בין 'מפטיר יונה' לחג הסוכות? | מהו טעם הפנימי בהלכה הנפסקת שצריך להיות כוכבים נראים בתוך הסוכה?

..... כי ענן ה' על המשכן יומם לעיני כל בית ישראל:

הישיבה בצל הסוכה: השגה בהתגלות כבוד השי"ת שלעתיד לבוא

לעתיד על ידי מצות סוכה. וזה מה שהגידו חז"ל במסכת עבודה זרה (ג.), שלעתיד לבוא כאשר יבואו האומות ויבקשו לקבל שכר מהקב"ה כשם שכלל ישראל מקבלים שכר על המצוות, ויאמרו 'תנה לנו מראש ונעשה', אזי ינסה אותם השי"ת במצוה קלה, ויתן להם את מצות סוכה, ועל ידה יתברר שאין להם שייכות כלל אל המצוות, עיי"ש. הרי שבמצות סוכה מתברר ועולה ההפרש שבין ישראל לעמים, ומתגלה יקרת בחירתו של הקב"ה בהם מבין שאר האומות.

'סוכה ברוח הקודש'

וטעם הדבר לכך שמצות סוכה דוקא מורה על ההבדל בין ישראל לעמים, יש לבאר לפי פשוטו על פי מה שרמזו בספרי קודש (רבינו בחי דברים טז, יד; בני יששכר תשרי י, א, בשם הרה"ק ר' פינחס מקארין ז"ע) בעניינו של שם החג 'סוכות', שהוא מלשון 'סוכה ברוח הקודש' (ע"פ מגילה יד. ראה ירושלמי סוכה פ"ה ה"א).

בקשת משה רבינו ע"ה 'שלא תשרה שכינה על עובדי כוכבים'

ואכן בענין 'רוח הקודש' מצינו הבדל עצום בין ישראל לעמים. והוא מה ששנינו בגמרא (ברכות ז.) שמשנה רבינו ע"ה ביקש מלפניו יתברך שלא תשרה שכינה על עובדי כוכבים, שנאמר (שמות לג, טז) 'ונפלינו אני ועמך', והקב"ה הסכים על ידו. ונמצא שאומות העולם הופקעו לגמרי ממעלת רוח הקודש והשראת השכינה, ובענין זה ניכרת ועולה ביותר מעלתם של ישראל לגביה. על כן, מצות סוכה המרמזת על בחינת רוח הקודש, היא הוראה על ההפרש הגדול שבין ישראל לעמים.

א

'ענני הכבוד' - כח הנבואה וראיית תכלית העתיד

בסכת תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישובו בסכת, למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים אני ה' אלקיכם (ויקרא כג, מב-מג).

'ענני הכבוד הי'

הנה חז"ל הקדושים ביארו בגמרא (סוכה יא:) את כוונת הכתוב 'כי בסכות הושבתי את בני ישראל' - לדעת חד מאן דאמר, דנקטינן כוונתיה (סור א"ח סימן תרכ"ה) - ש'ענני הכבוד הי', כלומר, שהסוכה שאנו עושים וחוגגים בה בכל שנה, היא זכר לענני הכבוד שהקיפו את בני ישראל במדבר.

ענני הכבוד - וכן הסוכה הנעשה לזכרם - הם הבדל בין ישראל לעמים

ונודע שעננים הללו שימשו כמחיצה והבדלה בין ישראל לאומות העולם, שכן על ידי ענני הכבוד לא יכלה שום אומה ולשון להתקרב אליהם ולהילחם בהם. ומעתה, אף אנו נאמר כן לגבי הסוכה שאנו עושים לזכרם, שתכליתה ועניינה הפנימית הוא - לחצוץ ולהבדיל בין ישראל לעמים.

דחיית האומות לעתיד לבוא מן המצוות - בכח מצות סוכה

ואכן כי כן חזינו בגמרא, שכל עצם ההבדל והבירור במעלתם של כלל ישראל לעומת שאר האומות יתקיים

בכייית המים התחתונים 'אנן בעינן למהוי קדם מלכא' פועלת זיכור לכה הראיה

הבכיייה והדמעות שבימים הקדושים - טהרת
העינים לא להתפעל מהבלי העולם

והנה כדי שיוכל האדם לשאוף ולהשתוקק אך ורק לחיי נצח ולתכלית שתגיע לעתיד, ולא יתפעל ממראה עיניו של ההצלחות והתענוגים של העלמא דשיקרא, **עליו לקבל טהרה בעינים, שלא יסתכלו על גשמיית העולם השפל כאילו יש בה איזו הצלחה ותועלת**, אלא יביטו רק אל התכלית האמיתית של זמן הנצחיות, שהיא חיי העולם הבא.

ועל ענין זה היו ריבוי הבכיות בכל הימים הקדושים, שאותן דמעות קדושות שיצאו מן העינים גרמו להם טהרה וזיכור שיוכלו להסתכל בהבטה נכונה וראויה על כל עצם מהות העולם, להבין ולהשיג איזה דבר יש בו חשיבות אמיתית, ולמה צריך שישים האדם מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו.

מצות 'ניסוך המים' - תיקון לבכייית המים
התחתונים 'אנן בעינן למהוי קדם מלכא'

והנה מעין בכיה זו היא גם טעם הבכיה של המים התחתונים, הבוכים ואומרים 'אנן בעינן למהוי קדם מלכא' (תיקוני יס: וראה בר"ר ה, ד), אשר כדי לנחמם הובטחו להינסך על גבי המזבח בחג, במצות ניסוך המים (רש"י ויקרא ב, ג).

טענת המים התחתונים שהם רחוקים מהשי"ת
היא מכח הסתכלות גשמיית וחיצונית

וביארור הענין הוא, דהנה כאשר הבדיל הקב"ה ביום השני בין מים למים, מצאו את עצמם המים התחתונים רחוקים מהשי"ת וטבועים בעולם הגשמי. ועל כך באו הם בתלונה כלפי שמיא באמרם 'אנן בעינן למהוי קדם מלכא'.

אמנם לפי האמת, כל עצמה של טענה זו - המושגת על הסברא שכאילו אינם 'קדם מלכא' - נובעת אכן מעינים גשמיים, המביטים על העולם בהסתכלות חיצונית והשגות גשמייות, ובכך הם מדמים שהעולם הזה רחוק הוא מהשי"ת חלילה. שכן לאמיתו של דבר, **כאשר יסתכל האדם בעינים מזוככים וטהורים, אזי יראה בעיניו שגם המים התחתונים עומדים ממש 'קדם מלכא'**, ואין בינם לבין המים העליונים כלום.

כי הלא באמת מלא כל הארץ כבודו ממש, וכל העולם ומלואו אינם מתקיימים אלא בכח חיות האלקות השופעת בהם בכל עת ובכל רגע, שהם השמות הקדושים ואותיות התורה הנוגות חיות רגועים לכל הנבראים כולם. וממילא, גם העולם הזה התחתון החומרי והגשמי, מלא הוא בחיות עליונה מהבורא יתברך, ולפי האמת גם הנמצא בתחתונים קרוב הוא מאוד אל השי"ת.

לעתיד לבוא יתגלה שהקב"ה נמצא
למטה כמו שהוא נמצא למעלה

אלא שלעת עתה הדבר נסתר ונעלם ואין החיות הזו מתגלה ומאירה בהדיא, ולפיכך יש מקום לחשוב ולומר שהעומד למטה נמצא רחוק מהשי"ת ח"ו. אך לעתיד לבוא יתגלה כבוד ה', ויאירו כל השמות והאותיות הללו, ואז יראו כל בשר יחדיו כי פי ה' הוא המדבר ומקיים את כל הבריאה כולה, והוא יתברך נמצא למעלה ולמטה בשוה ממש.

עצם הבכיייה של המים התחתונים מטהרת את עיניהם

ומעלה, מים התחתונים הצועקים ובוכים על התרחקותם מה', בהידמות בנפשם שרחוקים המה ממנו, הנה על זה גופא יש להם לבכות, על שיש להם הסתכלות והשגה כה

בכך מכונים המה בשם 'אדם', הראוי להתכבד באותו כבוד והדר שעוטר הקב"ה את האדם בעת יצירתו (ע"פ התלים ח, ו).

אומות העולם הדבוקים בחיי שעה
הם בני האדם בליעל'

מאידך, **אומות העולם הבורחים בחיי שעה של העולם הזה גרידא, ובהצלחה זמנית של ההווה בלבד**, ואין להם שייכות ושאפיה כלל לחיים נצחיים, הם נחשבים כבני האדם בליעל שהתערב אחר החטא, ואינם מתייחסים אל אדם הראשון באמת. ובכך נדחים המה ממעלת ה'אדם' האמיתי, ונמשלו כבהמות נדמו, וממילא אין להם שייכות לכבוד האמיתי של האדם, אלא בזוים המה מאוד (ע"פ עובדיה א, ב).

הבחירה בראש השנה בחיים נצחיים -
כעין ההליכה אחר הקב"ה במדבר

היוצא מזה, כי בחירתנו והתדבקותנו בימים אלו בחיים תכליתיים ונצחיים - ולא בחיי הבל וריק של ההווה גרידא, היא ממש כדוגמת הליכתנו אחר הקב"ה במדבר, בארץ ציה ועיף, ובמה שמיאננו לדבוק בהצלחה חולפת וזמנית, ורק לקנות חיות רוחנית ואמיתית המתקיימת לעד.

לכן זוכים לחג הסוכות - השגת רוח הקודש של העתיד

ולפיכך כשם שזכו אז ישראל בגלל זה ל'ענני הכבוד' - המורה על כח הנבואה וראיית העתיד, **כמו כן זוכים אנו בכל שנה ושנה אחר הימים הקדושים לחסות בצל הסוכה - שהוא זכר לענני הכבוד - ולהשגת רוח הקודש של זמן העתיד**. ובזה גופא מובדלים ומפורשים אנו מבין שאר הגוים ועמי הארץ.

'זמן שמחתנו' - בבחינת 'ישמח ה' במעשיו',
היפך ל'שמח בחור בילדותך'

ומהאי טעמא נמי הוא שנחשב חג הסוכות כ'זמן שמחתנו', כיון שמתגלה בו ה'כבוד ה' לעולם' של העתיד, שאזי 'ישמח ה' במעשיו', אשר שמחה זו היא שלימה ואמיתית והמתוכנת לעד. וזה בניגוד לבחינת 'שמח בחור בילדותך' (קהלת יא, ט), הנלקחת מהצלחה זמנית, שכולה שוא ואינה אלא כחלום יעוף.

'ולקחתם לכם ביום הראשון' - גילוי
מעלת 'אדם הראשון'

ויש לרמז הדבר במה שכינתה התורה את תחילת החג בשם 'ראשון', כדכתיב (ויקרא שם, מ) 'ולקחתם לכם ביום הראשון, ולרמז בא על האדם הראשון' שנברא בראשית השנה, אשר כל עבודתנו היא לברר את מדרגת האדם ומהותו האמיתית, וב'יום הראשון' של החג הקדוש הזה מתגלה ויוצא מי הוא ה'אדם' האמיתי הדומה לאדם הראשון - שאלו הם ישראל הדבוקים בחיים רוחניים ונצחיים, ובכך זוכים המה להתכבד בכבוד של מעלה, לחסות בסתר כנפיו יתברך בתוך העננים של כבוד.

סיכום ותמצית

רק האדם הדבוק בחיים נצחיים של הנשמה מתייחס באמת אחר אדם הראשון, ואילו האומות הם בני אדם בליעל. הבחירה בחיי נשמה לעומת חיי הגוף היא כעין ההליכה אחר הקב"ה במדבר. לכן אחר הימים הקדושים זוכים להשגת רוח הקודש בסוכה. 'זמן שמחתנו' - בבחינת 'ישמח ה' במעשיו', היפך לשמח בחור בילדותך. 'ביום הראשון' - גילוי מעלת 'אדם הראשון'.

'ענני כבוד' - בבחינת 'כבוד ה' הקיים לעולם הנצח

ומטעם זה מכונים עננים הללו בשם 'ענני הכבוד', שכן 'כבוד' אמיני מורה על 'כבוד ה' לעולם' הנאמר בקרא (תהלים קד, לא), שהוא העולם הנצחי, שאז דוקא, בזמן העתיד, 'ישמח ה' במעשיו' (ראה ויק"ר כ, ב). ובצאת ישראל ממצרים זכו להתדבק ולהתקשר לזה הכבוד של העתיד, ובכך הקיפם השלי"ת בענני הכבוד, להיותם נכללים ונאספים בכבוד ה' (ע"פ ישעיה נח, ח).

סיכום ותמצית

ענני הכבוד - וכן הסוכה הנעשה לזכרם - הם הבדל בין ישראל לעמים. משה רבינו ביקש שלא תשרה שכינה על עובדי כוכבים, ולכן הם מופקעים מ'סוכה' - המורה על 'סוכה ברוח הקודש'. ע"י הליכת ישראל אחר הקב"ה בארץ לא זרועה מכח בקשתם את תכלית העתיד זכו לכה נבואה וענני הכבוד - שהם בבחינת 'יהי כבוד ה' לעולם'.

..... **ב**

'זמן שמחתנו' - השגת רוח הקודש בשמחה העתידה

ביורור מהות ה'אדם' בחודש תשרי

והנה ככל החזיון הזה חוזר על עצמו בכל שנה ושנה בעת התחדשות הבריאה בחודש תשרי. כי הנה בכל שנה כאשר השי"ת מחדש שוב את כל מעשה בראשית, וכל הנבראים כולם - ובהם גם אומות העולם - מקבלים את שפעם בימים אלו, כענן דאמרינן בגמרא (ר"ה ג) שלמלכי אומות העולם מתשרי מנינן, לפי שכולם הם תולדותיו של אדם הראשון שנוצר בראש השנה, **אזי באה העבודה לברר מי הוא הנחשב באמת ל'אדם', ומתייחס בעצם לאדם הראשון, כטעם 'אתם קרויין אדם'** (יבמות סא). ומאידך, מי הם רק בניו של האדם בליעל שנתערב באדם אחר החטא בכח זוהמת הנחש שנכנסה בקרבו, ולאמיתו של דבר אינם נחשבים כ'אדם', שהם שאר אומות העולם.

'ויפח באפיו נשמת חיים' - חיים נצחיים
ממקורו של החי עולמים ב"ה

וביורור זה שבין כלל ישראל לשאר העמים, נעשה באותה מדה ובאותו מהלך כפי שהתקיים בראשית יצירתו של העם ישראל בעת צאתם ממצרים. כי הרי ביצירת האדם נאמר (בראשית ב, ז) 'ויפח באפיו נשמת חיים', שהיא ה'חלק אלוך ממעל' הניתן באדם מתוכיותו ומפנימיותו יתברך (רמב"ן שם; ליקוטי אמרים פרק ב' בשם הזוהר). **וחיים אלו הינם חיי נשמה וקדושה, חיים נצחיים שאין להם ביטול וסוף**, כדוגמת נצחיותו של הקב"ה חי עולמים ברוך הוא.

ה'אדם' האמיתי - הוא זה שדבוק בחיי נצח של הנשמה

ומעתה אנשים כאלו שעיקר ה'חיים' שלהם הוא ה'חיי נצח', וכל ימיהם הם מסתכלים ושואפים לתכלית העתיד, עד שכל מבטם על חיי עולם הזה הוא - שכולם אינם אלא הכנה לזמן העתיד, הנה בני אדם הללו אכן שייכים ל'ויפח באפיו נשמת חיים', והם הם אלו הראויים להיקרא 'אדם', המתייחסים באמת אחר אדם הראשון, יצור כפיו של הקב"ה.

וזהו חלקם של בני ישראל, העם הנבחר למקום, שהם בוחרים בחיים נצחיים, ומשתדלים בעיקר על התכלית של זמן העתיד, שהיא הצלחה נצחית ואמיתית. וכמו כן כל בקשותיהם בימים הקדושים על השגת ה'חיים', היא על חיים כאלו שהמלך חפץ בהם, שהם חיים המקושרים לרוחניות וחיי נשמה, כטעם 'למענך אלקים חיים'. והנה

גשמיות וחיצוניות. ואכן על ידי עצם הבכיה וריבוי הדמעות זוכים הם לטהרה וזיכרון בעינים שלהם, ובכך יכולים המה לקבל ראייה והשגה עליונה יותר, להבין ולהשכיל כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת - בלי שום הבדל והפרש כלל - אין עוד.

סיכום ותמצית

הדמעות של הימים הקדושים מטהרות את העינים לא להתפעל מהבלי עולם הזה. בכיית המים התחתונים 'אנן בעינן למהוי קדם מלכא' מצד הסתכלות בעין גשמי שהעולם הזה מרוחק מהשי"ת. לעתיד לבוא יתגלה חיות האלקית המחיה כל העולמות ושלמעלה ולמטה שוין. עצם הבכיה של המים התחתונים מטהרת את עיניהם להסתכל בראייה רוחנית.

ד

החטאים והעוונות מעכבים מלהשיג את כבוד ה'

הכחשת החוטא על השגחת הבורא גורמת הסתר ופגם לעינים

והנה הדבר הגורם לסמא את העינים ולהחשיך מראה עיני בשר מלהסתכל על כבוד ה' הממלא את כל הארץ, ואשר נותן מקום לטעות ולחשוב כאילו הנמצא כאן איננו עומד לפני המלך ח"ו, - הוא כח החטאים והעוונות הנעשים בעולם, שהם גורמים להסתר פנים, ולחצוץ בפני הדר כבוד מלכותו.

כי הנה מה שיש מקום אל החוטא להיכשל באיזה עון וחטא חלילה, הוא רק מפני התדמיות בנפשו כי אין השי"ת רואה את מעשיו, וכי אין העין של מעלה רואה אותו ומביט עליו בשעת החטא. והנה **בוזה עצמו שהחוטא מכחיש ח"ו את ההשגחה העליונה ומעלים עין ממנה, הרי הוא גורם הסתר פנים ממש למעלה כביכול**, ונותן פגם באותם השמות והאותיות הקדושים המשפיעים חיות לכל הבריאה, שלא יוכלו הברואים שוב לראות ולהשיג את אור העליון של האותיות, ולא ישיגו את האמת הפשוטה שהם עומדים 'קדם מלכא'.

תיקון החטאים ע"י פלגי מים היורדים מעינים

ועל כך צריך החוטא להוריד דמעות רבות מעיניו, כטעם הכתוב (תהלים קיט, קלו) 'פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך', על כך שלא ראה והשיג כי הקב"ה מסתכל עליו תמיד ורואה את כל מעשיו ופעולותיו, וגרם בוזה פגם בכל עיני בשר שלא יוכלו להשיג את אור ה' המחיה את כל העולמות⁽⁸⁾.

סברת יונה הנביא שאפשר לברוח מפני ה'

ועל פי הדברים האלה יישפך אור על ענין קריאתנו את הסיפור של יונה הנביא ביום הכיפורים בשעת מנחה. כי הנה, כפי המבואר בכתוב (יונה ג, א), השתדל יונה הנביא לברוח מלפני ה'. **ובריחה זו היא כעין סברת החוטא המדמה בדעתו שיש מקום להיטתר מפני השם יתברך, להסתיר ח"ו על השגחה העליונה ולהעלים עין ממנה.**

התקשרות יונה ל'עינא פקחא' שבתוך המים התחתונים

אמנם אחר כך כאשר הזמין הקב"ה דג גדול לבלוע את יונה (ב, א), אזי עמד על נפשו והבין כי אי אפשר לברוח מלפניו יתברך.

והענין, כי הנה דגים - שאין להם כסיו על העינים כנודע - מורים על בחינת 'עינא פקחא' של מעלה (זוה"ק שם, קסט). יתרה מזו, כי הימצאותם של הדגים בתוך המים התחתונים, מורה שגם במקום המים התחתונים - הצועקים וזוכים 'אנן בעינן למהוי קדם מלכא' - ישנה תמיד השגחה עליונה ועין פקחא, שהוא העין הרואה מלמעלה בתוך חשכות עולם הזה, ואין לפניו הבדל בין יום ולילה ובין חושך לאור, אלא תמיד פתוח הוא לראות.

'אך אוסיף להביט אל היכל קדשך'

ומעתה כאשר השליך יונה הנביא לתוך המים התחתונים, ושם דוקא הזמין השי"ת אליו דג - המרמז לעינא פקחא, אזי נתקשר לבחינת השגחה עליונה זו, ובא לידי הכרה ברורה כי אין מנוס ומסתור מפני ה', כענין שכתוב (ימיה כג, כד) 'אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה''. ושם בתוך מעי הדג, בהשיגו את השגה עמוקה זו, פנה ואמר (פסוק ה') 'אני אמרתי נגרשתי מנגד עיניך אך אוסיף להביט אל היכל קדשך', כלומר שעתה באתי לידי השגה, כי גם בתוך עמקי התהום של המים התחתונים יכולים להביט אל היכל קדשך, כי בכל מקום נמצא השי"ת, וגם חושך לא יחשיך ממנו, אלא לפניו כחשכה כאורה (תהלים קלט, יב)⁽²⁾.

סיכום ותמצית

החוטא המדמה בנפשו שהוא נסתר מהשי"ת גורם פגם והסתר בהשגת כבוד ה' הממלא את כל הארץ. לכן צריך להוריד פלגי מים כדי לתקן ולזכר העינים. יונה הנביא סבר שאפשר לברוח מלפני ה'. וכאשר השליך לתוך הדג - המורה על עינא פקחא של מעלה - השיג כי גם בתוך המים התחתונים 'אוסיף להביט אל היכל קדשך'.

ה

'שמחת בית השואבה' - שאיבת רוח הקודש בגילוי אלקות שלעתיד לבוא

ומעתה על פי הדברים האלו נחזור לדין, לעניינו של מועד חג הסוכות הבא אחר עבור הימים הקדושים.

ע"י הדמעות של עשרת ימי תשובה זוכים להיכנס בצל הסוכה

דהנה מכח כל הבכיות והדמעות שהורידו בני ישראל בכל עשרת ימי התשובה על כל חטאם ועוונם שעשו במשך השנה, אשר גרמו בכך להסתיר את החיות האלקות שבתוך הבריאה, שלא יוכלו בני אדם להסתכל בה בעינים רוחניים ובהסתכלות ראויה, הנה **מכח אותן הדמעות זכינו לקבל טהרה וזיכוך בעינינו, עד שמפאת כן זוכים אנו להיכנס בצל הסוכה, המורה על ראייה עליונה ונכונה של זמן העתיד**, שהיא הסתכלות פנימית ורוחנית באמיתת חיות הבריאה, להשיג שכולה קיימת אך ורק במאמרו יתברך, ובכח שמותיו הקדושים המשפיעים חיות וקיום לכל הנבראים.

'כוכבים נראים בתוכה' - גילוי אלקות המאיר בתוך הסוכה

ודבר זה נרמז במה שנפסק להלכה (ירושלמי פ"ב ה"ג; טושו"ע א"ח סימן תרל"א ס"א) שצריך שייראו הכוכבים

דרך הסכך, עי"ש. שכן 'כוכב' הוא צירוף 'כ"ו' - המרמז לשם הוי"ה ברוך הוא, ו'כ"ב' - כנגד כ"ב אותיות התורה (זוה"ק ח"ג רפ"א). ולרמז בא, על השם הוי"ה הקדוש וכ"ב אותיות הקדושות - שהם פנימיות חיות הבריאה - המאירים בעוצמם בתוך הסוכה. והיינו שכל עצם הסוכה היא בנן של כ"ב אותיות המאירים בשמותיו הקדושים [הנרמזים גם הם בתיבת 'סוכה', העולה כמנין 'הוי"ה אדנ"י' כנודע (שע"כ דרושי סוכות ד)], כלומר, שבה יכולים להסתכל על ההתגלות של חיות אלקות שתתקיים בזמן העתיד, והיא הגורמת לנו שמחה גדולה בזמן שמחתנו.

'שואבים רוח הקודש' - השמחה של זמן העתיד ב'שמח ה' במעשיו'

והנה כאמור, בכך נעשה תיקון למה שבכו המים התחתונים 'אנן בעינן למהוי קדם מלכא', ולא השיגו שגם בהיותם כאן למטה הם עומדים ממש לפני הקב"ה. אך בחג הסוכות, כאשר כבוד ה' מאיר בתוקף רב בכל העולם, אזי מתנחמים המים האלו.

ושפיר נקראת השמחה הגדולה שהתקיימה בבית המקדש על מצות ניסוך המים בשם 'שמחת בית השואבה', ופירושוהו ז"ל בירושלמי (סוכה פ"ה ה"א; הובא בתוס' נ: ד"ה חד תני) 'למה נקרא שמה בית שואבה, שמשם שואבים רוח הקודש'. כלומר, שבאותה שעה זכו לכח נבואה רוח הקודש, ובכך יכלו להשיג את החיות האלקית המחיה וממלאת את כל הבריאה, אשר תתגלה בשלימות לעתיד לבוא. ובוזה גופא התקיימה נחמה לבכית המים התחתונים, ואדרבה, **מכח אותה ההשגה של ה'לכבוד ה' שיתגלה בזמן העתיד, שרתה אז שמחה גדולה ועצומה, מעין אותה השמחה של 'ישמח ה' במעשיו'.**

'אשה בוררת חטים לאור של בית השואבה' - הארת כ"ב האותיות

ונרמז הדבר גם במה שהתבטאו ז"ל בגמרא במתק לשונם לגבי האור הגדול של בית השואבה, אמרו שם (ג): 'אשה היתה בוררת חטים לאור של בית השואבה'. שכן נודע ש'חטה' מרמז לכ"ב אותיות התורה, העולות כמנין 'חטה'. ומעתה זהו עומק מאמרם ז"ל, שלגודל האור שהאיר באותה שעה, וזה מכח זיכוך העינים של ימי התשובה שקדמו לחג, האירו אז ה'כ"ב אותיות', שהן החיות העליונה שבתוך הבריאה, ובכך הרגישו כולם שגם כאן למטה נמצא השי"ת, והינם עומדים קדם מלכא. וזהו השמחה הגדולה השורה בחג הסוכות, בשיבתנו בצל הסוכה, בצילא דמהימנותא, שזוכים אז להסתכל ולהשיג מעט מן הזמן המקווה שלעתיד לבוא, כאשר כבוד ה' ימלא את כל הארץ. ומכח הארה זו שואבים אנו שמחה, מעין השמחה הגדולה של 'ישמח ה' במעשיו', שתתקיים במהרה בימינו אמן.

סיכום ותמצית

ע"י הדמעות של עשרת ימי תשובה שטיהרו וזיככו את העינים זוכים להשגת רוח הקודש וגילוי כבוד ה' בצל הסוכה. 'כוכבים נראים בתוכה' - קדושת האותיות והשמות המאירים בתוך הסוכה. 'שמחת בית השואבה' - תיקון לבכית מים התחתונים ע"י ששואבים רוח הקודש מגודל ההתגלות של העתיד. 'אשה בוררת חטים לאור של בית השואבה' - הארת כ"ב האותיות המשפיעות חיות לבריאה.

א. וזהו גם הטעם לכך שנוסח הווידוי מיוסד על פי סדר כ"ב אותיות האלף-בית, אשמנו בגדנו וכו', וכן הדבר בנוסח 'על חטא'. וזה מכיון שהחוטא פגם באור האותיות, והחשיך עיני בשר מלהסתכל בהן, על כן עליו להתוודות ולטהר את האותיות ששישבו להאיר כמקדם.
ב. וביסוד זה יש לבאר גם עומק ענין הסיפור המובא בסור (א"ח סימן תר"ד) באותו חייט שלקח דגים - דוקא - לסעודת ערב יום הקדוש, לעורר ולתקן את בחינת 'עינא פקחא' הרמוז בדג, שנסתר על ידי החטאים, והבין.

יו"ט סוכות דייקא אחר יו"כ

השגחת הקב"ה על כלל ישראל במצות הסוכה

בטעם קביעות חג הסוכות אחר יום הכיפורים יש לפרש, כי אחר שנתכפרו כל החטאים והעונות בזה היום, נחשבים כל ישראל לצדיקים גמורים. ועל הצדיקים ישנה השגחה מיוחדת מן השמים, כמו שנאמר "עיני ה' אל צדיקים" (תהלים לז, טו). והענין הוא, כי אין הקב"ה חפץ להסתכל על עבירות, ולכן הוא 'מעלים עין מסוררים' (פיוט 'וכל מאמינים') ומסתיר מהם את השגחתו הגלויה, כדי שלא לראות את העבירות שהם עושים. אבל על ידאי ה' נאמר "עיני ה' אל צדיקים", להשגיח עליהם בעינא פקיא. ולכן אחר שנטהרנו מעונותינו ביום הכיפורים, יכולים אנו להגיע לבחי' 'סוכה' שהיא מלשון הסתכלות בענין 'סוכה' ברוח הקודש (רש"י בראשית יא, כט; הר"ק מקארץ ז"ל), כאשר הקב"ה יכול לגלות עלינו את השגחתו הגלויה.

ויש לרמוז על כך במצות נטילת לולב שנצטוונו עליו בחג הסוכות, כי 'לולב' מתחלק לשני חלקים, ל"ו ול"ב. ל"ו הוא בגי' י' כ"ו דהיינו י' פעמים כ"ו העולה בגי' ב' פעמים ע"ן, ואילו ל"ב הוא בגי' י' כ"ב דהיינו י' פעמים כ"ב העולה בגי' ט"ה, כי על ידי טהרת יום הכיפורים זוכים להשגחה מבחי' עיני ה' כנ"ל [ומה שההשגחה נרמזה בעשרה פעמים כ"ו, היינו מפני היותה המשכה מהשפעת שם הוי"ה בקומה שלמה של י' פעמים. והטרה יש לה שייכות לקומה שלימה של כ"ב, כי כ"ב האותיות הם בחי' "אמרות ה' אמרות טהורות" (תהלים יב, ז) ואכמ"ל].

ושוורש תיבת 'לולב' שהוא כ"ו עם כ"ב כנ"ל, יוצא ממנו תיבת 'כוכב'. והוא ענין הכוכבים הנראים בתוך הסוכה (עי' סוכה כב), אשר גם הם רומזים על השגחת ה' [שהוא ענין הארת הכוכבים גם בתוקף חושך הלילה]. וי' פעמים כ"ו עם י' פעמים כ"ב הני"ל, הם בגי' ת"פ. ומניין זה מורה על בנין בית המקדש, שהרי בית המקדש הראשון נבנה ת"פ שנים אחר יציאת מצרים כמו שנאמר בפסוק "ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים וגו' ויבן הבית לה'" (מ"א ו, א). וכך גם ת"פ שנים אחר כך [ת"י שנות בנין ביהמ"ק הראשון (יפא ט), ושבעים שנות גלות בבל (ירמיה סט, י)] נבנה בית המקדש השני, כמו שנרמז בלשון הפסוק "ויבן כמו רמים מקדשו" (תהלים עה, סט) דהיינו ב' פעמים 'רם' העולה ת"פ. ובנין הסוכה יש בו רמז הני"ל על מספר ת"פ, כי היא בבחי' בנין בית המקדש.

חג הסוכות בבחי' התחדשות של בעלי תשובה

הקשה הטור (א"ח תרכו) למה נקבע חג הסוכות לזכר יציאת מצרים בימי חודש תשרי, ולא נצטוו בו בימי חג הפסח שהוא זמן יציאת מצרים, עיי"ש.

ויש לפרש בזה, כי ענין הסוכה היא זכר לענין הכבוד (סוכה יא), אשר הם הקיפו את בני ישראל בעלותם מארץ מצרים. ועל אותו הזמן אמר הכתוב "כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה" (ירמיה ב, ב), הרי שיש בזה בחי' הנקראת "חסד נעורייך", כאשר הלכו כלל ישראל אחר הקב"ה ונמשכו אחריו "גמול על אמו". והנה חודש

ניסן שהוא זמן יציאת ישראל ממצרים, הוא אכן זמן האביב כאשר האילנות מתחילים ללבלב. והרי זה כמו תקופת "חסד נעורייך" בימי חיי האדם, כאשר כל כוחותיו מתחילים לצאת מן הכח אל הפועל, כענין האילנות המתחילים לפרוח ולהתגלות בימי האביב. מה שאין כן ימי חודש תשרי הם כבר בתקופת האסיף, כענין ימי הזקנה כאשר האדם עומד בסוף ימיו ואוסף את עמל ימי חייו. וזו היא עומק הטענה הנזכרת בדברי הטור הנ"ל, שהיה חג הסוכות צריך להיות חלק מעבודת ימי חודש ניסן. שהרי הם הינם ימי הכוחות החדשים כימי הנעורים, ולכן יש להם שייכות עם ענני הכבוד אשר הקיפו את כלל ישראל בהיותם בבחי' "חסד נעורייך" כנ"ל, ומה שייכות יש לזה עם תקופת האסיף בחודש תשרי.

אבל התירוץ לזה הוא כי אחר שעברו ימי התשובה, יש להתחזק ביותר בבחי' "תתחדש כנשר נעוריכי" (תהלים קג, ה), ולעורר את בחי' "חסד נעורייך" אפילו בימי האסיפה. כי בעל התשובה צריך להתחיל בעבודתו 'כקטן שנולד', כמו שכתב הרמב"ם (הל' תשובה פ"ב ה"ד) שהוא צריך להרגיש כמי שאינו אותו האדם שחטא בכלל. ולכן עיכב הקב"ה את מצות הסוכה עד אחר ימי התשובה, כדי ללמדנו לאחוז במדת ימי הנערות בכל מצב, ולהתחדש כנשר נעורינו ככריה חדשה.

ויש לרמוז בענין "תתחדש כנשר נעוריכי", שזה עצמו מורה על הזקן המתחדש כמו נער. כי הנשר הוא מלך העופות (תניגה יג), הרומזים על מלאכי השרת (ב"ר א, ג). וראש המלאכים השייכים לעולם הזה, הוא מלאך מ"ט המכונה 'שר העולם' (יבמות סז; פני"ח שער המימות פ"ד). ושירתו היא "נער הייתי גם זקנת" וגו' (תהלים לו, כה; יבמות שם), הרומז על כך שנשאר בבחי' 'נער' גם כאשר הגיע לימי חקנה. ולכן הזכיר הפסוק "תתחדש כנשר", כי ההתחדשות בכל עת מרומזת במלך העופות המורה על שר העולם. וזהו ענין התשובה המביאה לידי התחדשות זו, אשר היא יסוד חזק בכל מהותו של העולם, ולכן קדמה בריאתה לבריאת העולם (פסחים ד). כי רק על ידי זה שירך לברוא עולם, כאשר תהיה בו האפשרות לתקן את העבר ולהתחדש כימי הנעורים. והתחדשות זו מתגלית בימי חג הסוכות, כאשר כלל ישראל מתחדשים בבחי' "חסד נעורייך" כמו בימי היותנו לעם בעת יציאת מצרים.

מצות סוכה

השמה בחג הסוכות על ידי העדר קנאת איש מרעהו

תניא "כי בסוכות הושבתי את בני ישראל" (ויקרא כג, מג) ענני כבוד היו, דברי רבי אליעזר וכו' (סוכה יא): מצות הסוכה היא זכר לענני הכבוד, אשר הם היו בוכותו של אהרן הכהן (תענית ט). והנה בסדר רועי ישראל מכון עניינו של אהרן הכהן אל מדת ההוד, אשר הוא כנגד השבח 'בורא רפואת' שבסיום ברכת יוצר אור (פני"ח ק"ש א).

ויש לפרש טעם פשוט בשייכות הרפואה אל אהרן הכהן, כי כל מה שנתמנה לכהן גדול היה בזכותו מה שלא קינא בגדולתו של אחיו משה רבינו אלא אדרבה שמח עמו (שמות ד, יד; שמ"ר ג, י). ומדה זאת נקראת 'רפואה', כי היא להיפך ממדת הקנאה הגרועה, אשר נחשבת מחלה קשה ביותר. וכן רואים בלשון הכתוב "חיי בשרים לב מרפא ורקב עצמות קנאה" (משלי יד, ז), הרי שהקנאה היא ההיפך מן הרפואה, והיא אכן "רקב עצמות" שהיא מחלה קשה ביותר. ובאמת כל המדות הרעות יכולות להיות בגדר חולאות הנפש, אבל מדת הקנאה עולה על כולן בענין זה. והיא אכן מַעֲוֹת לגמרי את מהלך המחשבה של האדם, עד שגורמת לו להתנהג באופן חולה וחסר כל שכל. וכאשר ראה

הקב"ה את טוהר לבבו של אהרן ממחלה קשה זו של קנאה, זכה וקיבל את הכהונה הגדולה כנ"ל, ולכן הוא מסוגל לכלל ענין הרפואה.

ובאמת יש להוסיף בענין "וראך ושמח בלבבו", שאין הכוונה בזה רק שאהרן הכהן לא יקנא במשה רבינו, אלא אדרבה ישמח עמו. כי בעומק הדברים פירוש הפסוק הוא, כי רק מפני שיתחיל עליו בענין טובה בלי שום קנאה, לכן יוכל להיות בכלל בגדר של "ושמח בלבבו". כי אדם הלקוי במחלת הקנאה, בעצם אינו יכול לשמוח בכלל. שהרי לעולם הוא שרוי בצער על איזו טובה שיש לחבירו ואין לו, ואי אפשר לו לשמוח עם שום דבר טוב שיש לו. ולכן רק מפני שלא היתה בלבבו של אהרן שמץ ממדת הקנאה, לכן היתה יכולה השמחה להיכנס בלבבו. ולכן כאשר באים לשמוח בזמן שמחתנו, הרי זה רק על ידי זכותו של אהרן הכהן, אשר הוא מאיר בלבבנו את רפואת מחלת הקנאה, ועל ידי זה יכולים לשמוח. וזהו ענין 'ענני הכבוד', כאשר בני אדם אינם מחפשים כבוד לעצמם, אלא רוצים רק את כבוד ה'. ועל ידי זה אין הם מקנאים זה בזה, כי כל הקנאות נובעת בעיקרן מבקשת כבוד עצמו. ולכן הסוכה היא זכר לענני הכבוד, והיא מעוררת את השמחה בזמן שמחתנו.

ויש לרמוז על כך, כי שיעור הסוכה הוא ז' על ז' טפחים (סוכה טז), וז' פעמים ז' הוא בגי' מ"ט כמספר 'חולה', כי הסוכה מרפאת את חולאת הקנאה. ובפיוטים נזכר 'בל ימצו מצות סוכה בענין קלה, כי כנגד כל מצות דת חוקותיה שקולה' (שחרית ליום ב', וליום א' שחל בשב"ק), הרי שענין הסוכה הוא כלל ענין המצוות. [ובמקו"א רמזנו בזה, כי 'סוכה' עם 'מצוה' הוא בגי' רל"ב, כמספר שם הוי"ה בד' מילואיו (ע"ב ס"ג מ"ה ב)]. והנה בענין תיבת 'מצוה' איתא בזה"ק (תיקוני עג) שיש בה אותיות ויה', וצריכים להחליף אותיות מ'צ' בא"ת ועל דרך זה נחליף בתיבת 'סוכה' רק את האותיות ס"כ לאותיות ח"ל, ונמצא כי תיבת 'סוכה' עצמה תתחלף לאותיות 'חולה'. כי הסוכה מעוררת את הרפואה, במדתו של אהרן המכוננת אל 'בורא רפואת'.

קדושת הסוכה היא הארת קדושת ארץ ישראל בחוץ לארץ

למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים אני ה' אלקיכם (ויקרא כג, מג). בכמה ספ"ק מובא, שיש בסוכה קדושת ארץ ישראל אפילו בחוץ לארץ. וזוהו יש לפרש את דברי הפסוקים בשעת יציאת מצרים "ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתיים כי קרוב הוא, כי אמר אלקים פן ינחם העם בראותם מלחמה וישבו מצרימה" (שמות יג, יז). ונראים הדברים כי בעצם היה הרצון העליון להביא את בני ישראל מיד לארץ ישראל, אלא שלא היו מוכנים לעמוד בקשרי המלחמה וכו', ולכן הסיבם אל דרך המדבר ימי סוף. אבל הרי 'דבר אלקינו יקום לעולם', ובוודאי שבאיהו אופן נתיקם הרצון העליון כאשר היה לכתחלה. וזהו ענין מה שבסמוך אחר כך מיד נזכרו ענני הכבוד, שנאמר "וה' הולך לפניכם יומם בעמוד ענן וגו' לא ימיש עמוד הענן יומם" וגו' (שם, כא-כב). שהרי ענני הכבוד הם שורש קדושת הסוכה, ונמצא כי תיכף ומיד נכנסו בהארה פנימית מקדושת ארץ ישראל.

ויש לומר כי על דרך זה פועל הסדר של ימי חודש תשרי, כי 'ראש השנה' הוא בגי' 'פלשתיים' ע"ה", דהיינו אשר הזמן הזה יש עדיין מקטרגים כענין מלחמת הפלשתיים, ולכן אי אפשר להגיע למחוז השלימות בבחי' ארץ ישראל תיכף ומיד. אבל בכל זאת עושה הקב"ה כאשר עשה ליוצאי מצרים, ומושיב אותנו בסוכות שהם בחי' הארה מקדושת ארץ ישראל לחוץ לארץ. ואחר כך ביום הושענא רבה שהוא יום מלחמת גוג ומוגג (ליקו"ת שמות), עושים מלחמה עם הפלשתיים ומבערים את כל המקטרגים, ועל ידי זה יכולים אחר כך ביום שמיני עצרת להוריד את הקדושה אל העולם הזה בשלימות בבחי' קדושת ארץ ישראל ממש.

ונמצינו למדים על גודל המתנה של מצות סוכה, אשר אפילו כאשר עדיין אין אנו ראויים ולא יכולים לזכות לקדושת ארץ ישראל ממש, מכל מקום מאיר לנו הקב"ה הארה מקדושתה, ומכניס אותנו אל סוכת שלומנו בבחי' "וימינו תחבקני", בהארה היוצאת אל כל המקומות הרחוקים ומביאה איתה את קדושת ארץ ישראל.

הזהירות במצות סוכה כטעם היו זהיר במצוה קלה כבחמורה

וכל הפטור מן הסוכה ואינו יוצא משם, אינו מקבל עליו שכר ואינו אלא הדייטות (אריה תרל"ט סעיף ז בהגיה).

כלל אמרו חכמים (ירושלמי ברכות פ"ב ה"ט) כל מי שהוא פטור מדבר ועושה, נקרא הדייט. ויש לפרש את גדר הדבר ע"פ מה שהזכירו זאת הפוסקים לגבי מצות סוכה. כי הנה המצטער בזמן הגשמים שהוא פטור מן הסוכה, אמרו עליו חז"ל (סוכה כח): שהוא כעבד שבא למוזג כוס לרבו ושפך לו קיתון על פניו, והיינו אשר מן השמים מראים אל האדם המצטער בסוכה שאין רוצים בשיבתו שם. וא"כ כאשר הוא נשאר בסוכה בכל זאת, הרי הוא יושב במקום שאין הוא רואי להימצא שם, אחר שהורו לו מן השמים כי אין הוא רואי אל הסוכה, ולכן הוא נקרא הדייט. וא"כ הרי כי זה הוא גדר כל מי שנקרא הדייט, שהוא מי שנמצא במקום אשר הוא אינו רואי להימצא בו.

והנה אמרו חז"ל (ברכות ז) תניא אמר רבי ישמעאל בן אלישע פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים וראיתי אכתיאלי"א"ה ה' צבאו"ת שהוא יושב על כסא רם ונשא ואמר לי ישמעאל בני ברכני וכו' ונענע לי בראשו. וקא משמע לן שלא תהא ברכת הדייט קלה בעיניו. והיינו אשר הכה"ג בקוה"ק היה נקרא בתואר 'הדייט', ואכן היה לובש באותה שעה ארבעה בגדי לבן ככהן הדייט, ומ"מ קיבל הקב"ה את ברכתו ולא היתה קלה בעיניו. ולפי המבואר מובן הדבר למה היה נקרא 'הדייט', שהרי הכה"ג היה נכנס למקום אשר להבת שלהבת, אשר הוא מקום השראת השכינה בעוה"ז, והוא מקום אשר אפי' מלאכים ושרפים אינם יכולים להימצא שם. ובכן היה הכה"ג נכנס לשם בשפלות ונענוה עצומה ובהתגשגש לב נשבר עד מאד, כי מי הוא ומה חיו להיות במקום קדוש זה [וכל חיזוקו היה מה שכתוב (ויקרא טו, ג) בואת יבא אהרן אל הקודש, וכמו שפי' בזה"ק (ח"ב ג) דהיינו עם מדת המלכות הנקראת זאת]. וביארנו את הענין בזה, דהיינו שהיה הכהן נכנס בשם כלליות נכנסת ישראל, ורק בבחי' כחול להיכנס למקום קדוש [ה]. וא"כ היה הכהן גדול מרגיש בהיותו בקדוש הקדשים כי הוא ממש 'הדייט' הנמצא במקום שאין הוא רואי בכלל להיות שם.

אכן הרי קיבל הקב"ה את ברכתו של הכהן גדול, וכמו שאמרו חז"ל כי אין ברכת הדייט דבר קל בעיני ה'. וי"ל דהיינו אשר הקב"ה שוקל את הקלות כחמורות, ולכן אע"פ שהיתה ברכה זו צריכה להיות דבר קל, מ"מ אין היא קלה מפני שהיא שוקלה כחמורה. וע"ז שאמרו חז"ל אל כל ישראל, הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה (אבות פ"ב מ"א). כך גם נוהג הקב"ה, והוא שוקל את ברכת הדייט שהיא דבר קל, ומוחשיבה כמו דבר חמור.

ובזה יש ליתן טעם למה שנהגו רבוה"ק ז"ע להישאר בסוכה גם כאשר ירדו גשמים והיו פטורים ממנה, ולכא"ו הרי מי שעושה כך נקרא הדייט כנ"ל. אכן יש לומר כי למדו זאת ממה שהיה הקב"ה מקבל ביוה"כ את ברכת הכה"ג, והרי שהיה הקב"ה שוקל את הדבר הקל של ברכת הדייט כמו דבר חמור. כמו כן למדו הצדיקים מזה, כי גם אצל המצוה קלה וסוכה שמה (ע"ז ג), אשר יש מפרשים אשר היא 'קלה' לפי שהמצטער פטור ממנה, ולא עוד אלא שמי שמשיך לשבת בה אף נקרא 'הדייט'. מ"מ היו נוהגים במצוה קלה זו כבחמורה, כאילו אין פטורים ממנה, ולא התפעלו ממה שנקראים הדייט בזה.

נטילת לולב

1

על ידי הלולב ומיניו עורכים מלחמה של דעת בדרכי שלום

ובנענועי אותם תשפיע שפע ברכות מדעת עליון לנוה אפריון למכון בית אלקינו (יהי רצון קודם נטילת לולב).

הסוכה מכונה בכמה מקומות בשם 'סוכת שלום', כמו שאומרים 'ופרוס עלינו סוכת שלומך' (תפלת מעריב) ועוד. ובפשטות יש לעיין איך זה מתאים עם הסוכה של חג הסוכות, אשר בו נוטלים את ארבעת המינים המכונים 'מאני קרבא' בזה"ק (תקוני"ז כט), ולכאורה הרי זה סתירה גמורה לענין ה'שלום'.

אבל התשובה היא, כי המלחמה שאנו עושים בחג הסוכות באמצעות ארבעת המינים, איננה מלחמה הנעשית ב'כח', אלא כל כולה נפעלת ב'דעת'. כי אנו מעוררים השפעה של 'דעת' אמת על כל העולם, וזה גורם שכולם יתבטלו אל הקב"ה, ובוה נלחמים עם כל הקלי' והס"א המנסים להסתיר אמת זו. ומלחמה כזאת נקראת מלחמה של 'שלום', כי אין עומדים לעומת המתנגדים ומתגברים עליהם, אלא מאירים את האמת של הקדושה, והס"א מתבטלת בעצמה אל האמת בלי שום התנגדות.

ואת זו המלחמה אנו עושים עם הלולב, כי הלולב מכוון כנגד מדת 'סוד' (זו"ת ח"ג רנב). והוא עולה עד בחי' 'דעת' עליון וממשיך משם (פני"ח שער הלולב פ"א). כי אכן זו היא צורת מלחמה בצד הקדושה, הנעשית על ידי בחינות 'דעת' ו'סוד' בידו [השפעת הדעת המתגלה בפועל על ידי היסוד]. כמו שמצינו במלחמת עמלק שהיא המלחמה היסודית עם "ראשית גויים עמלק" (במדבר כד, כ), שהיו שם משה רבינו ויהושע בן נון אשר נלחמו ביחד (שמות יז, ט). ומשה הוא בחי' 'דעת', כאשר הוא משפיע 'דעת' המביא לכך שיתקרבו כולם לה'. ויהושע בא מורוע של יוסף הצדיק שהוא בחי' 'סוד', וביחד התעסקו במלחמה כנגד עמלק.

ועל זה אמר הפסוק "כי תקרב אל עיר להלחם עליה, וקראת אליה לשלום" (דברים כ, י), ולכאורה אין מובן כל כך, כי אם באים אל עיר כדי להילחם עליה, למה צריכים לקרוא אליה לשלום בכלל. אבל הענין הוא מפני שצריכים לעשות מלחמה של שלום, ולא מלחמה באופן של כח. ומלחמות הנעשים בכח הזרוע באים יחד עם השחתות וכדו', אבל במלחמת הקדושה הוזהר הכתוב "לא תשחית את עצה" וגו' (דברים כ, יט). וממשיך ואומר "כי האדם עץ השדה" (שם), ויש לרמוז בזה 'כי האדם' בגי' 'סוד', ו'עץ השדה' הוא בגי' 'דעת'. ובא הפסוק לרמוז לעשות מלחמה על ידי 'דעת' ו'יסוד', להמשיך השפעת ה'סוד' מבחי' 'דעת' של הקב"ה לכל העולם. ואולי יעשו עוד מלחמה באמצעות השחתות, אלא תהיה המלחמה של שלום.

2

הלולב מעורר את האחדות בין כל המידות

אמרו חז"ל (סוכה לו): כי הלולב הוא הגבוה במינו, ולכן מברכים בלשון 'על נטילת לולב', ועם הלולב מנענעים לכל הצדדים, וממשיכים מן הצדדים אל הלב.

הענין הוא כמו שנוכר לעיל, כי בחג הסוכות אחר כפרת החטאים הרי אנו בבחי' אדם הראשון החוזר אל הגן עדן שנתגרש ממנו. והנה יש נאמר 'וישכן מקדם לכן עדן את הכרובים ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים' (בראשית ג, כד), ובכן יש לומר כי לעומת 'להט החרב המתהפכת' המונעת מלהגיע אל עץ החיים, יש לנו בחג הסוכות לולב ומיניו שהם 'מאני קרבא' (תקוני"ז כט). כמו החרב, ובהם אנו חוזרים ונכנסים אל עץ החיים, ולכן 'לולב' הוא בגי' 'חיים'. והלולב הוא כפות תמרים, שהוא מלשון

'תמורה' והתהפכות מענין לענין, כי הלולב בא לעומת כח התמורה ולהט החרב המתהפכת ומנצח אותם.

ויש לבאר בזה, כי 'להט החרב המתהפכת' הוא ענין כל הבלבולים שהיצר הרע מעורר אצל האדם, וממלא את מוחו ודעתו בספיקות שונות, וזה מונע אותו מלהידבק בהש"ת. ושוש כל הבלבולים הוא בהעדר ההכרה האחדות ה', וזה הוא כוחו של ה'אל זר' בליבו של אדם, ועל ידי זה הוא מרחק אותו מן הקדושה ח"ו. אבל בזה בא כוחו של הלולב, שהוא 'לו לב' בבחי' התמר שיש לו 'לב אחד' להקב"ה (סוכה מה), ובו מנענעים לכל ה' קצוות, ומוליכים ומביאים את הכל אל החוה כנגד הלב, שהוא שורש האחדות שיש בכל המידות. כי אכן בענין ההשגות אשר במוח יכול היצר הרע לנסות לבלבל את האדם ולהרחיקו מדרך עץ החיים, אבל על ידי הלב מעוררים את נקודת הדבקות באחדות ה', וזה מבטל את כל הבלבולים. ולכן הלולב דומה לעמוד השדרה (ויקרא יד, ט), שהוא דרך ההתקשרות בין המוח והלב, כי הלולב מעורר את המוח להתקשר עם נקודת האחדות אשר בלב. והוא ענין אגידת הלולב דוקא, ואוגדים אותו בעצמו וגם עם ההדסים והערבות, כי הלולב יש בו שורש האחדות בין כל הנפרדים, בגילוי 'לב אחד לאבינו שבשמים'.

אושפיזין עילאין

3

שבעת הרועים מרומזים בשמוה"ק של הסוכה

יש לרמוז בתיבת 'סוכה' על כל שבעת הרועים הבאים אל תוכה. כי הנה 'סוכה' הוא בגי' 'הוי"ה אדני', ואצל כל ז' הרועים מצינו רמזים לשמות הק' האלו.

'אברהם יצחק יעקב' ביחד הם בגי' ז' פעמים 'הוי"ה אדני' עה"כ, כנגד ז' ימי חג הסוכות. והסדר הוא כך, 'אברהם' הוא בגי' ב' פעמים 'הוי"ה' וג' פעמים 'אדני', 'יצחק' הוא בגי' ב' פעמים 'אדני' וג' פעמים 'הוי"ה', ו'יעקב' הוא בגי' ב' פעמים 'הוי"ה אדני', כמבואר בדברי האריה"ק (שערי פרשת לך לך), נמצא בסך הכל ז' פעמים 'הוי"ה אדני'.

ואילו 'משה אהרן יוסף דוד' הם בגי' תשפ"א, שהוא גם רומז על השמות 'הוי"ה אדני', כי מנין זה הוא בגי' ב' פעמים 'שמים' עה"כ, ויש לומר כי 'שמים' אחד הוא ט"ו פעמים 'הוי"ה' העולה בגי' 'שמים', וה'שמים' השני הוא ז' פעמים 'אדני' העולה ג"כ בגי' 'שמים'.

ובאופן זה נמצא כי בחשבון כל ז' הרועים ביחד, יש לנו כ"ב פעמים 'הוי"ה', ו"ג פעמים 'אדני'. ויש לרמוז על כך במה שנקרא חג הסוכות בלשון חז"ל 'ראשון לחשבון עונות' (תנחומא אמור כב), כי 'כ"ב הוי"ה' י"ג אדני' הוא בגי' 'עון'.

ויש לרמוז על כל זה בפסוקי ההלל, שאומרים בו "המשפילי לראות בשמים ובארץ, מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון" (תהלים קיג, ו-ז), אשר 'לראות' עה"כ הוא בגי' 'אברהם יצחק יעקב', ואילו 'אשפות' הוא בגי' 'משה אהרן יוסף דוד'.

עוד יש לרמוז בשמותיהם על השמות 'הוי"ה אדני' העולים 'סוכה' כנ"ל, כי שם הוי"ה במילואו הוא בגי' 'חן' [כאשר מחלקים את ד' מילואי שם הוי"ה (ע"ב סיג מיה ב"ן) לד' חלקים שוים, ומוציאים מהם צירוף אחד הכולל את כולם (יחיד מע"ב, ה"י פס"ג, וא"י ממה"ה מ"ה מב"ן)]. ואילו שם 'אדני' במילואו (אל"ף דל"ת גי'ן וי"ד) הוא בגי' 'תרע"א'. ומילוייה בלבד בלי השם עצמו (וי"ד י' א"ו ה' - ל"ב, ל"ף ל"ת ו"ן וי"ד - תר"ו) עולים בגי' 'אברהם יצחק יעקב', והנה 'חן' עם 'תרע"א' הוא בגי' 'קרע שט"ן', וע' בדברי האריה"ק (שערי ר"ה ט) שכתב להוסיף על מנין 'קרע שט"ן' עוד ב' פעמים שם הוי"ה, עיי"ש, והנה 'קרע שט"ן' עם ב' פעמים 'הוי"ה' הוא בגי' 'משה אהרן יוסף דוד'. ונמצא כי בשמותיהם 'הוי"ה אדני' בעצמם במילואם, רמזים כל שבעת הרועים הבאים אל ה'סוכה'.

יו"ט שחל בשבת

ט

החשש המיוחד אצל לולב שופר ומגילה שמא יעבירו ברשות הרבים

חז"ל קבעו כי מצות נטילת לולב אינה דוחה את השבת (סוכה פב:), ובטעם הדבר אמר רבה שם גזירה שמא יטלנו בידו, וילך אצל בקי ללמוד, ויעבירו ארבע אמות ברשות הרבים, ומסיימת הגמ' ויהיו טעמא דשופר, והיינו טעמא דמגילה, שגם אותם דחו חז"ל מלקיים בשבת (ובספח"ק בני יששכר (שבת פט, א), רמז ג' מצוות אלו בלשון הפסוק "ויבוא יעקב שלם עיר שכם וכו', ויחן את פני העיר" (בראשית לג, ח), שפירשו בו חז"ל כי יעקב אבינו קבע או תחומי שבת (ב"ר יא, ז), והנה 'שלם' נז"ל שיופר לילב מגילה, אשר במצוות אלו חששו חז"ל שמא יעבירו ארבע אמות ברשות הרבים).

ומה שחששו במצוות אלו דווקא שמא יטלנו בידו כדי ללכת אצל בקי ללמוד, היינו מכיון שהם צריכים איזו בקיאות מיוחדת. כי הלולב ומיניו הם כדי להמשיך מדעת עליון לגנוה אפריון (זהו רצון לפני נטילת לולב), ובוודאי צריכים להיות בעל דעת גדולה כדי להשיג את המשכת הדעת בבחי' זו. וכך גם על השופר נאמר "אשרי העם יודעי תרועה" (תהלים פט, טו), ואיתא בזה"ק (ח"ג טז): "אמר רבי אלעזר, חמינא לאבא דלא מקבל תקיעתא דבר נש דלאו איהו חכים למתקע ברא דתקיעה, הרי שצריכים להיות בקי היודע ברא דתקיעה. וכן בענין קריאת המגילה יש לפרש על פי מעשה שהיה אצל הרה"ק רבי ברוך מוויניץ ז"ע בצעירותו, כאשר פעם אחת לא חש בטוב ביום הפורים ולא היה יכול לבא לבית הכנסת לשמוע את קריאת המגילה של אביו הרה"ק בעל צמח צדיק ז"ע, ושלח אליו אביו איזה בעל קורא שיקרא לו את המגילה. אבל רבי ברוך סירב בדבר, באמרו שאין לו שום ענין לשמוע איזה סיפור מעשה שהיה בין מלך גוי שיכור ואשתו ועוד כמה גוים וכו', אלא הוא רוצה לשמוע את המגילה, ואכן אחר הקריאה בביהמ"ד הגיע אביו הק' לקרוא עבורו את המגילה. הרי שגם את המגילה צריכים לדעת איך לקרוא, והיא בחי' הדעת הנצרכת למחית עמלק ואכמ"ל.

ועל דרך הרמז יש להוסיף, כי איתא בספח"ק ליקוטי מוהר"ן (קמא תורה ו), שהאדם צריך להיות 'בקי' בבחי' "רצוא" ו'בקי' בבחי' "שוב". והיינו על פי הפסוק "והחית רצוא ושוב" שענין החיים נמשך בדרך רצוא ושוב, ולכן באה נשימת האדם ומסתלקת כל הזמן. וזה נובע מן ההארה העליונה הפועלת על דרך אור ישר ואור חזר, שהם מושרשים בשמוה"ק 'הו"ה' שהוא בחי' אור ישר ואלקיים' שהוא בחי' אור חזר. ואלו השמוה"ק עולים בגי' 'בקי', ומאחר ששניהם נכללים זה בזה, לכן יש ענין 'בקי' מצד הרצוא ו'בקי' מצד השוב.

ולכן תמיד כאשר עוסקים בענין המשכת חיים, יש ענין של 'בקי' ברצוא ושוב. ושלשת המצוות הנזכרות לעיל, יש להם שייכות לענין המשכת החיים. כי 'לולב' הוא בגי' 'חיים', כמו שכתב האריה"ק (שעה"כ סוכות ה). ותקיעת שופר היא דוגמא לענין "ויפח באפיו נשמת חיים" (בראשית ב, ו), ולכן נופחים בשופר ביום יצירת האדם, ואכמ"ל. וכמו כן מגילת אסתר אמרו עליה חז"ל 'קרייתא זו הלילא', שהיא הודאה על היציאה ממות לחיים (מגילה ד, ט). ומצד שייכות זו שיש למצוות אלו עם ענין החיים, לכן חששו שמא ילך אצל 'בקי' ברצוא ושוב ללמוד ארחות חיים.

והחשש 'שמא יעבירו ארבע אמות', היינו כי ענין 'בקי' הוא השמוה"ק 'הו"ה' אלקיים' כנ"ל, והאחוריים של שמוה"ק אלו (י' י"ה ית"ו הו"ה - בגי' ע"ב, א' איל אלהי אלקיים - בגי' ו') הוא בגי' 'עבר'. והיינו אשר חז"ל חששו שמא יוציא את אור ה'בקי' לבחי' האחוריים, ותהיה בו ח"ו אחיות החיצונים הנקראים 'רשות הרבים'. כי באמת מצוות אלו יש להם ענין של ירידה למקום האחוריים, כי ככולם מצינו לשון המורה על בחי' 'עבר' הנ"ל, ולכן יש

להזהר בהם ביותר שלא יעבירו ברשות הרבים. שהרי בין ארבעת מיני הלולב, עומדת הערבה' שהיא בבחי' זו. ועל השופר נאמר "והעברת שופר תרועה" (ויקרא כה, ט), בבחי' 'עבר'. ובמגילה נאמר "ויעבר מרדכי" (אסתר ד, י), שהוא בחי' הארת יסוד אבא המאיר בו אשר הוא בחי' "מור עובר" (שעה"כ, יג: שעה"כ פורים).

ונוסיף עוד, כי ג' פעמים 'עבר' הוא בגי' 'עת רצון', כי שלימות קדושת השבת היא בחי' 'עת רצון', שהרי תכלית השבת הוא בשעת רעוא דרעוין שהוא זמן עת רצון. ולכן נזהרו בג' מצוות אלו מענין 'שמא יעבירו' בבחי' 'עבר', כדי שלא לפגום ח"ו בקדושת שבת שהיא בחי' 'עת רצון'.

שמחת בית השואבה

י

שמחת בית השואבה בתיקון והעלאת כל ניצוצי הקדושה

תנו רבנן יש מהן אומרים 'אשרי ילדותינו שלא ביישה את זקנותינו, אלו חסידים ואנשי מעשה. ויש מהן אומרים 'אשרי זקנותינו שכפרה את ילדותנו', אלו בעלי תשובה. אלו ואלו אומרים, 'אשרי מי שלא חטא, ומי שחטא ישוב וימחול לו' (סוכה גג).

יש להתבונן מה נשתנה ענין שמחת בית השואבה, שעשו בו עסק גדול כל כך מן התשובה, והיו בעלי התשובה מכריזים במיוחד 'אשרי זקנותינו שכפרה על ילדותנו', וגם החסידים ואנשי המעשה הצטרפו אליהם להכריז 'ומי שחטא ישוב וימחול לו'.

ויש לומר בזה, כי שאיבת המים לשמחת בית השואבה, היא ענין של השלמה לעבודת מנהג 'תשליך' שנעשה בעשרת ימי תשובה. ובשאיבת המים הללו, הרי אנו שואבים ומוציאים משם את מה שורקנו בשעת 'תשליך'. כי מבואר באריה"ק (שעה"כ ר"ה הקדמה) בענין פסוקי "מי א"ל כמון" שאומרים בשעת תשליך, אשר הם מכוונים אל י"ג המדות של רחמים, ועיקר הכוונה היא בתיבות "תשליך במצולות ים כל חטאתם", אשר הוא מכוון כנגד מדת "לא לפים". ומבואר שם עוד, כי באמירת פסוק זה משליכים למצולות ים את כוחות החיצונים הנאחזים להתגבר על הקדושה ח"ו. אבל אחר כך צריכים לתקנם, ולהעלות מתוכם את ניצוצי הקדושה הטמונים בהם, וזה בא על ידי תיקון "ונקה", עיי"ש.

ולפי זה יש לומר, כי אכן בימי ראש השנה ויום הכיפורים מתעסקים בעיקר בבחי' תיקון "לא לפים", ולכן נהגו לקיים בהם את מנהג 'תשליך', כאשר מרחיקים את העוונות ומשליכים אותם למקום אשר לא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לב לעולם. אבל אחר כך בימי חג הסוכות, הזמן כבר ראוי להעלות ולתקן גם את הניצוצין שנפלו בשביה אל אותן המקומות הרחוקים, בבחי' תיקון "ונקה". ולכן הולכים אל המים אשר בהם השליכו את כל החטאים, ושואבים את המים ומעלים אותם.

וזה הוא ענין העסק הגדול מן התשובה בשעת שמחה זו, כי כעת מתגלה איך הכל בא לידי תיקון, וגם אותן הניצוצות אשר הושלכו למצולות ים, מגיעים עכשיו לידי תיקונם. וזה מביא לידי שמחה גדולה, כאשר אין שום יאוש מכל נקודה וניצוץ טוב. ולכן אמרו שכל אחד יכול לקיים ישוב וימחול לו, כי 'שוב' הוא בגי' א' יותר מ'יאוש' [וגם ראשי התיבות של מאמר בעלי התשובה 'זקנותינו שכפרה את ילדותנו' הוא א' יותר מ'יאוש'].

יא

שמחת בית השואבה מכח ההשתוקקות של המים התחתונים

תנו רבנן מי שלא ראה שמחת בית השואבה, לא ראה שמחה מימיו. מי שלא ראה בית המקדש בבנינו, לא ראה

בנין מפואר מעולם. מאי היא, אמר אב"י ואיתימא רב חסדא, זה בנין הורדוס. במאי בניה, וכו', באב"י שישא כוחלא ומרמא. אפיק שפה ועייל שפה, כי היכי דלקבל סידא. סבר למשעיין בדהבא, אמרו ליה רבנן שבקיה, דהכי שפיר טפי, דמיתחזי כאדנות ד'ימא (סוכה גא).

יש להבין מה שייכות יש בין שמחת בית השואבה לבין בנין ירושלים ובית המקדש, אשר נכללו ביחד בברייתא זו. עוד יש להבין מה שנזכר בהמשך דברי הגמ' על בנין הורדוס, שאמרו לו חכמים להשאירו בלי ציפוי זהב כדי שייראה כמו גלי הים, מה ענין יש לבית המקדש להיראות כך.

ונקדים את דברי הוזה"ק (ח"א טו): על הפסוק "אתה מושל בגאות הים, בשוא גליו אתה תשבחם" (תהלים פט, י), אשר הפירוש הפשוט בתיבת "תשבחם" הוא לשון של השפלה, אבל הוזה"ק דורש 'דבר אחר תשבחם ממש, שבחא הוא לון, בנין דסלקין בתיאובתא למחמ"י, עיי"ש. והיינו אשר הקב"ה משבח את גלי הים המתרוממים כלפי מעלה, מחמת השתוקקותם להתעלות אל העליונים. וטעם הדבר הוא, מפני תשוקת המים התחתונים מאו שנפרדו, להתקרב ולהתעלות אל פני ה' 'אנן בעינן למחוי קדם מלאך' (תיקון פ, ט). והוזה"ק מדגיש, ששבחם הוא בכך שהם מתעלים ומתרוממים תמיד, אפילו שאינם יכולים להשיג את מבוקשם, והם חוזרים ונופלים להיות מים תחתונים כאשר נצטוו.

ולפי זה יש לומר, כי כאשר עמדו באמצע ימי בית המקדש השני, והורדוס העבד האדומי בנה מחדש את בית ה', הבינו החכמים כי זה כבר יהיה הבית האחרון לפני הגלות הארוכה. ולכן רצו להדגיש את מעלת ההשתוקקות, כאשר יבקשו כלל ישראל במשך כל ימי הגלות להתקרב אל ה' בביתו נאווה קודש, ולא יוכלו להשיג את מבוקשם עד הגאולה. אבל על ידי שיזכרו את הלימוד היוצא מתנועת גלי הים, אשר הם נראו על בית המקדש בשנותיו האחרונות, הרי בזה יבינו את מעלת ההשתוקקות והרצונות והנסיגות להתעלות ולהתקרב, אפילו כאשר אין מגיעים ואין משיגים. וזה היה יסוד עניינו של בנין הורדוס, ולכן היה נחשב 'בנין מפואר', מפני הלימוד החשוב היוצא ממנו לקראת ימי הגלות הארוכים.

ולפי האמור מבואר היטב שייכות בנין הורדוס לשמחת בית השואבה, כי שמחה זו מקושרת להתקרבותם של המים התחתונים, המתעלים בשאיבתם להתקרב לפני ה'. והתקרבות זו באה מכת תנועתם התמידית והשתוקקותם שלא פסקה אף פעם, לנסות ולהשתדל להתקרב על אף הריחוק, ולא להרפות מן ההשתדלות למרות כל מה שעובר עליהם, אלא תמיד להישאר בכיסופין להיכנס לחצרות ה'.

שמיני עצרת

יב

עיקר ענין שמיני עצרת הוא היחוד בעצמה

ביום השמיני עצרת תהיה לכם וגו' (במדבר כט, לה). התרגום של 'עצרת' הוא 'כנישין' (תרגום אונקלוס) או 'כנישו' (וזה"ק ח"א סד). שהוא לשון של אסיפה. ובעצם כל חג הסוכות נקרא "חג האסיף" (שמות לד, כב), ויש לבאר מה הוא החילוק בין האסיפה של חג הסוכות לבין אסיפת שמיני עצרת.

ויש לומר כי בחג הסוכות אשר גם שבועים שרי אומות העולם מקבלים את השפעתם, כל הענין של האסיפה הוא רק כדי לקבל את ההשפעות, וכך אפשר לפרש את האסיפה על קבלת ההכנסת ההשפעות. אבל אותה השפעה נפסקת בסוף חג הסוכות, ומסתלקים כל האומות עם השפעתם. ואז אומר הקב"ה אל עם קרובו 'עכבו עמי עוד יום אחד' (רש"י ויקרא כג, לא), כי כעת יש ענין חדש של שמיני עצרת. ואז אין מבקשים בכלל את ההשפעה מצד עצמה, אלא כל מי שרוצה להישאר ולהתאסף אצל הקב"ה נשאר, וכל ההשפעה אינה אלא

אמצעי צדדי ו'סעודה קטנה' (רש"י במדבר כט, לה) כדי להתאסף באהבה וחובה של הקב"ה וכנסת ישראל.

יג

בשמיני עצרת מאיר מבחי' היחוד דלעתיד לבא

ביום השמיני עצרת תהיה לכם וגו' (במדבר כט, לה).

הרה"ק מראוואדוב ז"ע היה רגיל לומר כי חתן תלמיד חכם מכוין תחת החופה, אשר הח' של 'חופה' הוא כנגד ח' האותיות של השמות 'הוי"ה אדני"י, ושאר האותיות ו'פ'ה הם בגי' 'הוי"ה אדני"י, עכ"ה"ק.

והנה אם נחשוב ח' פעמים ו'פ'ה דהיינו 'הוי"ה אדני"י, הרי זה בגי' תשכ"ח [כמספר 'צחק' במילואו (י"ד צדי חית קי"ף)]. כי 'צחק' הוא בגי' ח' פעמים 'הוי"ה', ומילוי הוא בגי' ח' פעמים 'אדני"י'. ואכן ידוע כי המילוי נחשב בבחי' נוק' כלפי הפשוט, ולכן הפשוט הוא כנגד שם הוי"ה והמילוי כנגד שם אדני"י. ולעתיד לבא יהיה היחוד בבחי' 'הוי"ה אדני"י' (ליקוטי תורה וזריה), וח' פעמים 'הוי"ה אדני"י' הוא בגי' 'עצרת', והיינו אשר בשמיני עצרת יש הארה מן היחוד דלעתיד לבא. וזה נרמז בשם 'שמיני עצרת', שיחלקו את תיבת 'עצרת' לשמונה חלקים, ואז ימצא כל אחד כמספר 'הוי"ה אדני"י'.

והחילוק שבין מספר 'תשכ"ח' שהוא בחי' היחוד שבזמן הזה, למספר 'עצרת' שהוא בחי' היחוד דלעתיד, הוא בגי' 'לב'. ולב זה נשלם לנו בשמיני עצרת, שהוא כנגד בקשת הלב' כמו שנאמר "שימני כחותם על לבך" (ש"ש ט, ו), אשר הוא בקשת כנסת ישראל בזמן היחוד (וזה"ק ח"א רמ"ד). וכן קוראים ביום זה את סוף התורה ותחילתה, שהם אותיות 'לב'. ועל ידי זה יוצאין מתורת 'תשכ"ח' המורה על שכחה, ונעשה 'עצרת' שהוא נעצר ונשאר תמיד בלתי נשכח.

וזהו היחוד מעלת היחוד של 'הוי"ה אדני"י' על היחוד 'הוי"ה אדני"י', כי שם הוי"ה מתחלק לאותיות י"ה שיש בהם יחוד תמיד, ואותיות ו"ה שהם בבחי' יחוד שאינו תדיר (וזה"ק ח"ג ד). ולעתיד לבא יהיה כל השם בבחי' 'הוי"ה', דהיינו שיהיה בו יחוד תדיר. וזהו ענין בקשת החותם של שמיני עצרת, שהוא שמאיר רושם לצח כמבואר בזה"ק (ח"א רמ"ד). ולכן יש לנו ביום זה הארה מן היחוד 'הוי"ה אדני"י' שיהיה לעתיד לבא, יחוד שאינו נפסק.

ידוע כי ח' בגדי הכהן גדול הם כנגד ח' האותיות של 'הוי"ה אדני"י', וראשי תיבותיהם (אפר מיעל כיונת מצנפת איבנס מוכנסים חושן ציץ) עולה כמספר 'עמלק'. ולכן היה חושן המשפט מונח על הלב, כי עמלק עושה ספיקות [עמלק' בגי' 'ספק'], ועל ידי הלב' שהוא מציל מן השכחה ומעלה מ'תשכ"ח' אל 'עצרת', נתבטלה קלי' עמלק וספיקותיו, והיה יכול היחוד להתגלות ולהאיר נכחו.

תפלת גשם

יד

התורה המתגלית בשמיני עצרת מתקנת את כל הנשמות יש לומר טעם במה שמבכרים על הגשם ביום שמיני עצרת.

כי ביום זה קוראים את הפסוקים של "וימת שם משה עבד ה'" (דברים לז, ה), ועל אותן פסוקים אמרו חז"ל (ב"ב טו, מובא ברש"י) שהיה משה רבינו כותב בדמע. וביאור הדבר על פי פנימיות הוא, כי אותיות כל ספר התורה הם כנגד ששים ריבוא נשמות ישראל. אבל ישנם נשמות אשר נפלו במקומות נידחים ורחוקים, והם אינם נכללים בכל ספר התורה. אלא תיקונם נמצא בפסוקים אלו שהיה משה כותבם בדמע, ואז העלה אותם ותיקנם.

וביום שמיני עצרת כאשר מגלה הקב"ה את גודל אהבתו לכנסת ישראל, למעלה מכל טעם ודעת. אז קוראים פסוקים אלו, לעורר את תיקון כל נשמות ישראל

אפילו הנידחות ביותר. ודבר זה הוא כענין הגשם היורד ממקום גבוה למקום נמוך, וכך הוא ענין התורה היורדת עד לאותן הנשמות שבמעמקי תהומות הארץ ומעלה אותן. ולכן מבכרים את הגשם ביום זה, להורות על תיקון כל נשמות ישראל באהבת ה' אל עם קרובו.

טז

מגדל קרבת היחוד יכולים לבקש גם בקשות שלא כהוגן איתא בגמ' (תענית ד). 'אמר רבי ברכיה אף כנסת ישראל שאלה שלא כהוגן והקדוש ברוך הוא השיבה כהוגן, שנאמר "ונדעה נדרפה לדעת את ה' כשתר נכון מצאו ויבאו כגשם לנו" (חושע ג, ג), אמר לה הקדוש ברוך הוא, בתי את שואלת דבר שפעמים מתבקש ופעמים אינו מתבקש, אבל אני אהיה לך דבר המתבקש לעולם, שנאמר "אהיה כסל לישראל" (ש"ש ד, ו). ועוד שאלה שלא כהוגן, אמרה לפניו רבונו של עולם "שימני כחותם על לבך כחותם על ורועך" (ש"ש ט, ו). אמר לה הקדוש ברוך הוא, בתי את שואלת דבר שפעמים נראה ופעמים אינו נראה, אבל אני אעשה לך דבר שנראה לעולם שנאמר "הן על כפים חקוקתך" (ישעיה מט, טו) ע"כ.

ויש להפליא את הדבר, אשר ביום שמיני עצרת אנו מבקשים על הגשם, אשר היא ענין של בקשה שלא כהוגן. וכך גם איתא בזה"ק (ח"א רמ"ד: ח"ב קיד). כי בקשתה של כנסת ישראל ביום זה היא "שימני כחותם על לבך" וגו', והרי גם בקשה זו נחשבת בקשה שלא כהוגן.

אבל הענין הוא, כי עבד המבקש מאת אדונו צריך להקפיד לבקש רק דברים שנחשבים בקשה כהוגן, אבל אשה לבעלה יכולה לבקש ממנו את כל הדברים, אפילו דברים שנחשבים שלא כהוגן. ולכן בדרך כלל אי אפשר לנו לבקש בקשות כאלו, כי צריכים להקפיד על מה שראוי ונכון על פי היחס של עבד לאדונו [וזה"ק ח"ב ברוך אהבתו וחמלתו על כלל ישראל, עונה לנו כהוגן אפילו כאשר שאלנו שלא כהוגן]. אבל ביום שמיני עצרת שיש בו 'חודא שלים' בין כנסת ישראל ודודה כביכול בבחי' אשה ובעלה, מבקשים אנו דוקא אפילו בקשות שלא כהוגן, ובוזה מתגלה הקשר העמוק בין כנסת ישראל להקב"ה.

וענין ההשפעה של גשם לעומת טל, הוא בחי' גילוי ההשפעה לבחון. כי הטל אינו ניכר בעת רדתו, וגם עצם ההשפעתו וטובתו היא ההשפעה נסתרת ביותר. אבל הגשם נראה לעין כל בעת המשכתו אל העולם, וגם טובתו נגלית ומושגת. וכנסת ישראל מבקשת "מי יתנך כאח לי וגו' אמצאך בחוץ אשקך גם לא יכוון לי" (ש"ש ט, א), שתגלה אהבת הקב"ה לכנסת ישראל באופן גלוי ממש, ולכן מבקשים ביום שמיני עצרת על הגשמים, להמשיך את האהבה עד לגילוי בחוץ בפועל ממש [וכך גם מה שמבקשים "שימני כחותם על לבך" וגו', שמבואר בגמ' שהוא ענין שפעמים נראה ופעמים אינו נראה. היינו אשר מבקשים שהאהבה הנסתרת תתגלה, ולכן זה כולל בו הסתר וגילוי ביחד].

שמחת תורה

טז

שמחת תורה כדי להמשיך את היחוד על כל השנה

ביום השמיני עצרת תהיה לכם וגו' (במדבר כט, לה).

נהגו ישראל קדושים לעשות ביום זה 'שמחת תורה', ואין זה חלק ממה שנצטוונו במצות היום, אלא חידוש שחידשה כנסת ישראל. ואכן בחוץ לארץ שישנם שני ימים טובים של גלויות, נהגו לעשות את 'שמחת תורה' ביום השני שהוא יו"ט מדרבנן [בבחי' מנהג אבותיכם בידיכם (ביצה ד)].

והענין הוא, כי עצם עניינו של שמיני עצרת הוא היחוד השלם בין הקב"ה וכנסת ישראל, ואין ביום זה שום

דבר נוסף מלבד אהבת הקב"ה לכנסת ישראל ושמחתו בהם. אבל כלל ישראל מביאים עמם אל היחוד את התורה הק', כאשר על ידי זה אנו רוצים לבטא את שמחת היחוד. כי התורה הק' היא אמצעי נעלה ונשגב של דביקות בהקב"ה, באופן שאין זה חוץ ודבר נוסף על היחוד, אלא כלי של ביטוי וגילוי היחוד.

ואפשר לומר שהוא על דרך מה שאמר מהר"ו אל רבו הארית"ק כאשר רצה ללמד רק אותו, ואמר לו שאין הוא רוצה להיות לבד מן החברים, ומה שיהיה עמם יהיה עמו (שעה"ג הקדמה לח). ועל דרך זה אומרים כלל ישראל, שאין אנו רוצים להיפרד מן התורה הק' שהיא כלי חמדתו של הקב"ה, וגם כאשר הוא רוצה להתייחד עמנו לבדנו, אין אנו רואים את עצמינו לדבר נפרד מן התורה, [וגם היא רואי איננה דבר נפרד מהקב"ה], ולכן מביאים אנו אותה עמנו יחד אל שמחת היחוד.

ויש לומר שהקב"ה רמו לנו על כך באמרו "עצרת תהיה לכם", דהיינו שאנו יכולים לדאוג בעצמינו איך תהיה אסיפת עצרת זו, ואיך תהיה 'עצירה' והחזקה תמידית של אור היחוד לכל השנה. ועל ידי זה תהיה העצרת נשאת 'לכם', כי מאחר שאנו מצרפים את התורה הק' אל שמחת היחוד, על ידי זה יש לנו כלי לאחוז בו את האהבה והקירבה היתירה של יום שמיני עצרת, וכך נשאר רושם מן היחוד על כל השנה.

יז

שבט גד גילו את כוונתם הטובה של המרגלים

פרשת וזאת הברכה יש בה מ"א פסוקים, ורשום עליו 'גאואל סימן'.

ויש לומר שהכוונה היא לגאואל בן מכי' נשיא שבט גד, אשר היה בין המרגלים שנשלחו לתור את הארץ (במדבר יג, טו). והענין הוא, כי בפרשה זו מתגלה עומק בענין עוון המרגלים, באופן שעוונם מתהפך לכות.

כי הנה שבט גד בחרו את חלקם בנחלת הארץ מעבר לירדן, וגער בהם משה רבינו באמרו "כה עשו אבותיכם בשלחי אותם מקדש ברנע לראות את הארץ" (ש"ש לב, ח), ודימה את בקשתם להישאר בחוץ לארץ אל חטא המרגלים. אבל למעשה בפרשה זו מתגלית כוונתם האמיתית במה שביקשו להישאר בעבר הירדן, כאשר נאמר עליהם "כי שם חלקת מחוקק ספון" (דברים לו, כא), דהיינו שבחרו להיות היכן שיהיה מקום קבורתו של משה רבינו, כי לא רצו להיפרד ממנו [כמו שפירש הרה"ק הר"ר מפרשיסחא ז"ע על "ומקנה רב", שהיה להם קנין גדול של התקשרות ברבם].

ומעתה יש לומר, כי גם כל חטא המרגלים היה על דרך זה. שהרי כבר היה ידוע שלא יכנס משה רבינו לארץ ישראל, כאשר כבר אמר לו הקב"ה בהיותם במצרים "עתה תראה" (שמות ו, א) והיינו שלא יראה את כניסתם לארץ ישראל (סנהדרין ק"א). וכך גם אלדד ומידד התנבאו במחנה (במדבר יא, כו) ואמרו כי משה רבינו ימות, ויהושע יכניס את ישראל לארץ (סנהדרין יז). ואם כן מובן למה ביקשו המרגלים להתעכב נבחר שהיה זה כדי להישאר עוד עם משה רבינו ולא להיפרד ממנו.

ולכן מונה הפסוק והולך את שמות המרגלים בפרשת שלח, ורק בסוף כולם נזכר 'גאואל בן מכי' הנשיא לשבט גד. כי הכלל הוא 'הכל הולך אחר החיתום' (ברכות יב), באשר שם מתגלה פנימיות כולם. ואצל שבט גד נתגלתה הכוונה הטובה להדיא, כאשר עשו דבר נוסף הדומה לחטא המרגלים, ולמעשה לתבשר שהיה זה כדי להישאר יחד עם משה רבינו. ובא זה ללמד על הכלל כולו, שבעומק היתה כוונתם של המרגלים כולם על ענין זה, להתדבק בקדושת משה רבינו.

ולכן בפרשת וזאת הברכה, אשר בה נזכרת פטירתו של משה רבינו, יש 'גאואל' פסוקים, לרמוז על 'גאואל בן מכי' לשבט גד. כי בו נתגלתה כוונתם הטובה של המרגלים, כאשר ביקשו להתקשר כמו בני שבט גד בקדושת משה רבינו.

די שמחה וואס א איד שפירט סוכות - עס ווערט נתגלה דער 'ציל' פון תורה ומצוות

שמחת בית השואבה
אושפיזא דיעקב תשפ"ב

מסילת המועד

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

א

באספך את מעשיך:

סוכות איז דומה צו די עלטערע יארן פונעם עובד ה'

שלש רגלים - קעגן די דריי תקופות אינעם לעבן | דער עיקר שמחה פון אלע רגלים איז סוכות - חג האסיף | אינעם לעבן שטעלט זיך דאס אויס אויף דער עלטער | אין דער וועלט איז מער באקאנט אז די עלטערע יארן זענען עצבות'דיגע יארן | דאס איז בלויז ביי די וועלכע לויפן נאך תאוות | זיי האבן צובראכן די 'מעשה בראשית' | אפילו א גוי - אויב לעבט ער ארנטליך און אנשטענדיג - האט ער די גרעסטע שמחה אויף דער עלטער | דעמאלט זעט ער וואס ער האט אויפגעטון אויף דער וועלט | דעמאלט באקומט ער זיין פארדינטע כבוד און אנערקענונג | דאס איז בלויז א משל צום עובד ה' | דער עליכער איד באקומט אויף דער עלטער 'מעין עולם הבא' | ער האט שוין 'טעמיה' פונעם 'מחר לקבל שכר' | ער זעט וואס ער האט אויפגעטון מיט יעדע מצוה | דערפאר זעט מען טאקע ביי ערליכע אידן אז אויף דער עלטער האבן זיי זוכה געווען צו מדרגות | 'רוח הקודש' איז אן אויסדרוק צו אלערליי העכערע מדרגות | סוכות וועלכע איז דער צייט פון 'אסיף' - איז א צייט פון אנשעפן 'רוח הקודש' און 'מדרגות'

וואס מיינט 'אסיף' אין עבודת ה'?

סוכות ווערט אנגערופן אין דער תורה 'חג האסיף', וואס דעמאלט זאמלט מען איין די אלע תבואה און פירות פון די פעלדער און מען נעמט עס אריין אינדערהיים. און דערפאר איז דאס א 'זמן שמחה', ווייל דער מענטש פרייט זיך דעמאלט אז עס איז געוואקסן און ער האט א שפע פון פרנסה. פון אויבנאויף, איז עס טאקע א שמחה אז מען האט צו עסן בהרחבה, אבער פון צווייטן זייט קומט דאך יעצט א ווינטער וואס מען וועט דארפן אקערן און ארבעטן זייער שווער אינעם פעלד, נו, איז דאך די שמחה נישט בשלימות, ווייל עס איז אויסגעמישט מיט א דאגה און עצבות? און פארוואס רופט זיך דאס 'זמן שמחה'? און בכלל, וויאזוי טייטשט מען דאס אויס אין עבודת ה'? וואס מיינט 'אסיף' אינעם נפש האדם? און פארוואס ברענגט דאס א שמחה?

וואס איז דער שייכות צווישן 'סוכות' און 'רוח הקודש'?

מען טרעפט א שטארקן קשר צווישן יום טוב סוכות מיטן ענין פון 'רוח הקודש'; ווי דער מדרש זאגט (בר"ע ח'): "שמחת בית השואבה שמשם שואבין רוח הקודש" - סוכות האבן זיך אידן אנגעשעפט רוח הקודש אויף א גאנץ יאר. אויך איז באקאנט וואס דער בני יששכר זאגט (מאמרי חודש תשרי מאמר י'): "סוכה מלשון סוכה" - אין דער 'סוכה' באקומט מען א כח צו זען מיט 'רוח הקודש'. דאך מען פארשטיין דעם קשר צווישן די צוויי ענינים? אויך דאך מען מקרב זיין צו אונז: וואס מיינט דאס 'רוח הקודש' אין אונזערע דרגות?

וואס מיינט דער אויסשטעל פון 'אני לדודי' און שפעטער 'דודי לי'?

עס איז באקאנט דער ענין פונעם אריה"ק (שעה"כ דרושי ר"ה דרוש א): "שמאלו תחת לראשי - אלו ראש השנה ויום הכיפורים, וימינו תחבבני - זה חג הסוכות" - דער חודש תשרי צוטיילט זיך אויף צוויי חלקים, דער

ערשטער חלק איז א בחינה פון 'שמאלו תחת לראשי', אן עבודה פון 'ראה', און סוכות איז א בחינה פון 'וימינו תחבבני', אן עבודה פון 'אהבה'. און די ספרים זאגן אז דאס איז אויך די חלוקה אינעם פסוק: "אני לדודי" - דאס איז ראש השנה און יום כיפור, "ודודי לי" - דאס איז סוכות. דאך מען פארשטיין דעם ענין דעריין?

די דריי תקופות אין פעלד ארבעט - דריי רגלים

דער פסוק זאגט (דברים כ, יט): "כִּי הָאֵדָם עֵץ הַשִּׁדָּה" - אלץ וואס עס טוט זיך אפ ביי די ביימער אין פעלד, טוט זיך אויך אפ ביי דעם מענטש. דאס הייסט, אין א פעלד איז פארהאן דריי תקופות: (א) די תקופה פון 'אביב' - פריילינג. דעמאלט בליען די ביימער, מען זעט די נייע פירות און תבואה, און עס איז פארהאן א פרישקייט אין די לופטן. און אויף דעם איז פארהאן א יום טוב פסח. (ב) די תקופה פון 'קציר' - שניידן. דעמאלט זענען שוין די פירות אינגאנצן רייף אפצושניידן און הנאה צו האבן דערפון. און אויף דעם איז פארהאן א יום טוב שבועות. (ג) 'אסיף' - איינזאמלען. דורכאויס דעם זומער זענען שוין די פירות און תבואה געווארן אויסגעטרוקנט, און יעצט קען מען עס שוין ארייננעמען אינדערהיים און אוועקלייגן אינעם אוצר. און אויף דעם איז פארהאן א יום טוב סוכות.

די דריי תקופות אין לעבן - בחור'ישע יארן, מיטעלע יארן און עלטערע יארן

אט דעם זעלבן סדר טוט זיך אפ אינעם 'נפש האדם', וועלכער גייט דורך דריי תקופות: (א) 'אביב בנפש' - דאס זענען די בחור'ישע יארן. דעמאלט הייבט דער מענטש אָן צו שפראצן און בליען, מען הייבט אָן זען זיינע כוחות הנפש, און דעמאלט איז דער מענטש זייער פריש און מונטער מיט בחור'ישע כוחות. (ב) 'קציר בנפש' - דאס זענען די

מיטעלע יארן. דעמאלט איז שוין דער מענטש רייף און אנטוויקלט, און מען שניידט שוין די פירות. דאס הייסט, ער קען שוין נוצן אלע זיינע כוחות הנפש צו משפיע זיין און מחיה זיין אנדערע דערמיט! און אויך ער אליינס קען ארויסברענגען זיינע כוחות 'מכא אל הפועל' אויפן ריכטיגן וועג. (ג) 'אסיף בנפש' - דאס זענען די עלטערע יארן. דעמאלט איז שוין נישטא די פרישקייט און לעבעדיגקייט פון די בחור'ישע יארן אדער פון די מיטעלע יארן, פארקערט, אלע זיינע כוחות האבן זיך היבש אויסגעטרוקנט דורכאויס דעם לעבן. אבער פון צווייטן זייט, יעצט איז די צייט ווען ער איז 'מאסף' די אלע פירות! אלץ וואס ער האט אויפגעטון דורכאויס זיין גאנצן לעבן - נעמט ער יעצט צוזאם.

א 'בעל תאוה' ווערט מרה שחורה'דיג אויף דער עלטער

ביי די 'בעלי תאוה' וועלכע לויפן נאך דעם גשמיות פון דער וועלט - שטעלט זיך אויס פארקערט, אז די 'ימי הזקנה' זענען ממש די מערסט טרויעריגע און פינסטערע יארן. ווייל אין זייערע יונגע יארן - ווען זענען זיי געווען אין די כוחות - האבן זיי מקיים געווען דעם "שמח בחור בילדותך" מיט אלע פירושים, זיי האבן זיך מתענג געווען אָן קיין 'עול החיים', און זיי האבן אויסגענוצט אלע זייערע כוחות צו גיין אהין און אהער און אויסלעקן דעם עולם הזה בשלימות! און דערפאר, ווען עס קומט אויף דער עלטער, און ער האט שוין נישט די כוחות צו הנאה האבן פונעם עולם הזה, נאכדערצו אויב ער איז שוואך און נישט געזונט - ווערט ער ממש דיפרעסט און מרה שחורה'דיג! ווייל זיין גאנצע חיות אין לעבן איז געקומען בלויז פון 'תאוות', און טאמער ער האט דאס נישט - ווייסט ער נישט פארוואס ער לעבט בכלל. און אויף דעם זאגט קהלת (יב, א): "עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הַרְּקָה וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵין לִי בָהֶם חֶפְצִי". און דערפאר לייגט מען קהלת אום יום טוב סוכות - וועלכע איז קעגן 'ימי האסיף', די עלטערע יארן; ווי חז"ל זאגן (שהש"ר א, י) אז שלמה המלך האט מחבר געווען דעם 'מגילת קהלת' לעת זקנתו. און דערפאר מאכט ער אוועק די אלע זאכן וואס

יונגע מענטשן מיינען אז דאס איז דער תכלית, און קהלת זאגט: **"גם זה הכל"**. ווייל דאס איז דער חילוק צווישן א יונגער מענטש ביז אן עלטערער מענטש, אז דער יונגער מענטש - אפילו אויב ער האלט זיך צוריק פון זיך נאכגעבן די תאוות - ווערט ער אבער נתפעל דערפון און ער מיינט אז דארט איז פארהאן עפעס. אבער דער עלטערער מענטש קומט אָן צו אן ערוואקסענע הכרה אז **"גם זה הכל"** - אלע תאוות איז פוסטע נארישקייטן און האט נישט גארנישט אין זיך. און בלויז אמת און רוחניות איז עכט ווערד; ווי קהלת פירט אויס: **"סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם"**.

דער נארמאלער מענטש - אפילו א גוי - איז דאס מערסטע פרייליך און צופרידן אויף דער עלטער

אין דער תורה זעט מען פארקערט, אז פון אלע ימים טובים איז דער עיקר 'זמן שמחתנו' דוקא 'סוכות' - וועלכע איז דער 'חג האסיף', וועלכע איז רומז אויף די עלטערע יארן. און אינאמת'ן, איז דאס דער נארמאלער טבע פון 'מעשה בראשית', וואס מען קען דאס זען בחוש. און טאמער א גוי איז נישט קיין 'בעל תאוה' - וועלכער איז זיך סותר מיט די נארמאלע 'מעשה בראשית' וואס דער רבנו של אויפריכטיגער מענטש - וועט דער עיקר צייט ווען ער וועט האבן א 'שמחת חיים', זיין אויף די עלטערע יארן. דעמאלט וועט ער שעפן נחת פון זיינע קינדער און אייניקלעך וועמען ער האט אוועקגעשטעלט און זענען אים מכבד, אדער וועט ער הנאה האבן פון זיין ביזנעס וואס ער האט אויפגעשטעלט און עס איז מצליח. כל שכן, אויב ער האט אויפגעשטעלט עפעס א חסד ארגאניזאציע וכדומה - וועט ער הנאה האבן אז ער האט אויפגעטון עפעס א גוטע זאך אויף דער וועלט.

דער עובד ה' אויף דער עלטער הייבט שוין אן פארזוכן 'טעם גן עדן'

דער 'סיפוק גשמי' וואס א מענטש שעפט נחת אויף די עלטערע יארן - איז בלויז א משל צום 'סיפוק רוחני' וואס דער עלטערער עובד ה' שפירט אין אידישקייט אויף דער עלטער. וואס דארט איז דאס עפעס א מין טעם פון 'גן עדן', א 'מעין עולם הבא' - וועלכע מען גיבט אים שוין צו פארזוכן 'טועמיה' פונעם 'עולם הבא' וועלכע ווארט אים אפ אויף יענע וועלט; ווי דער פסוק זאגט (בראשית כד, א): **"וְאֶבְרָהָם זָקֵן בָּא בְיָמָיו וְה' בָּרַךְ אֶת אֲבְרָהָם כָּל־יָמָיו"**, און די גמרא זאגט אויף דעם (ב"ב טז): **"שלושה הטעימן הקב"ה מעין עולם הבא בעולם הזה"** - אויף דער עלטער האט דער אויבערשטער מטעים געווען פאר אברהם אבינו א טעם פון 'מעין עולם הבא'.

דער אור וואס ליגט אין א מצוה - דאס איז דער 'קיבול שכל' וואס מען וועט באקומען אויף יענער וועלט

אין אנדערע ווערטער: דער עיקר חילוק צווישן 'עולם הזה' און 'עולם הבא' איז דער חילוק צווישן 'עבודה' און 'מדרגות'; ווי עס שטייט (עירובין כב.): **"היום לעשותם ומחר לקבל שכרם"**. דאס הייסט, דער 'עולם הזה' איז דער פלאץ וואו מען דארף 'טון'! מען דארף מקיים זיין תורה ומצוות! עס איז נישט קיין פלאץ וואו מען זעט און מען שפירט דעם 'אור אלקי' וואס ליגט אין יעדע מצוה! און אפילו אויב א מענטש איז ראוי צו גרויסע מדרגות - באהאלט מען עס פון אים און ער ווייסט נישט וואו ער שטייט! ווייל עס איז נאכנישט דער זמן פון 'קיבול שכל'. ווידעראום, דער 'עולם הבא' איז דער פלאץ וואו מען זעט 'וואס' מען האט געטון! מען קומט אָן צו די 'מדרגות' וועלכע מען האט איינגעקויפט בשעת'ן טון!

ערליכע אידן אויף דער עלטער קומען צו אפענע מדרגות - 'חג האסיף'

די גמרא זאגט (שבת קנב): **"זקני תלמידי חכמים כל זמן שמזקינין דעתן מתוספת עליהן"** - די 'מי יקנה'

זענען יארן פון 'מדרגות'. (אמאל קען זיין חשבונות פון הימל אז אפילו אויף דער עלטער זאל ער גארנישט וויסן וואו ער שטייט, אבער בדרך כלל וועט ער יא זוכה זיין צו מדרגות אויף דער עלטער). ווייל ווען א מענטש קומט אָן צו די עלטערע יארן - נאכן הארעווען אין עבודת ה' א גאנץ לעבן - הייבט ער אָן זען ביי זיך געוויסע 'מדרגות' וואס ער האט נישט געהאט ביז היינט! ער קומט אָן צו א געוויסע העכערקייט און דערהויבנקייט - וועלכע איז ווי א 'טועמיה' פונעם שכל וואס ער וועט באקומען אויף יענער וועלט! און דאס רופט זיך 'מי האסיף' - ער זאמלט איין די 'פירות' און 'תוצאות' פון זיין 'עבודה' ביז היינט! ער נעמט שוין אהיים צו זיך דאס וואס ער האט אויפגעטון מיט זיין עבודה! ער איז 'נהנה מיגיע כפו', ער זעט שוין פונדערווייטנס וועלכע שלימות ער האט קונה געווען מיט זיין 'גיע כפו'!

סוכות האט שייכות מיט 'רוח הקודש' - די 'מדרגה' וועלכע ליגט אין יעדע מצוה

דער מושג 'רוח הקודש' איז בעצם א הויכע מדרגה. אבער דער אפטייטש דערפון איז 'מדרגות'. עס איז נישטא קיין 'עבודה' צו האבן 'רוח הקודש', נאר טאמער א איד דינט דעם אויבערשטן מיט א ריכטיגע יגיע און כוונה - איז ער זוכה צו דער מדרגה פון 'רוח הקודש'. און דערפאר האט 'סוכות' א שייכות צו 'רוח הקודש', ווייל סוכות איז דאך א 'מי האסיף', א בחינה פון 'עת זקנה' וואס דעמאלט איז א זמן מסוגל פאר 'מדרגות'. און יעדער איד לפי מדרגתו - שפירט סוכות עפעס א שמעק פון 'מי יקנה', ער באקומט עפעס א 'טועמיה' פון א 'מדרגה' - וועלכע איז א תוצאה פון זיין עבודת ה' דורכאויס דעם גאנצן יאר. און דערפאר איז דאס דער עיקר 'זמן שמחתנו', ווייל דאס איז די גרעסטע שמחה - ווען מען איז זוכה צו שפירן די 'מדרגה' וואס מען האט איינגעקויפט דורכן 'עבודה'.

אני לדודי:

א איד דארף בויען א נאנטער 'קשר' מיטן רבוש"ע - ער דארף שוין גארנישט באצאלט

דער משל איז נישט דומה צום נמשל | אינעם משל איז נישטא קיין שום ענין אין אלע עבודת השדה | עס איז בלויז כדי אנצוקומען צום 'אסיף' | אינעם נמשל איז דער 'אסיף' בלויז א 'גילוי מילתא למפרע' | בעצם געשעט דער תכלית בשעת'ן טון די מצוה | דעמאלט איז שוין דא די מדרגה פון 'גילוי אלקות' דא אונטן | נאר דער גוף איז 'מסתיר' דערויף | דער גוף איז א 'היום לעשותם' דינער מענטש | ער זוכט נישט קיין 'פנימיות' דינע קשר' | ערשט אויף יענע וועלט ווערט עס נתגלה | דעמאלט זעט מען דעם קשר וואס האט זיך אפגעטון און איז נתחזק געווארן נאכמער און נאכמער | אויף דער עלטער לאזט נאך דער גוף פון דער הסתרה | דעמאלט זעט דער מענטש וואס א מצוה איז | דעמאלט איז ער פרייליך מיט זיין חלק

אין עבודת ה' איז יעדע מצוה - א 'ציל' פאר זיך זעלבסט

געווענליך לערנט מען אפ דעם נמשל אויפן זעלבן פארנעם ווי אינעם משל. דאס הייסט, אז בשעת ווען דער מענטש טוט זיין 'עבודה' איז ער פארנומען בלויז מיט א 'מיטל', אז דורכדעם וואס ער טוט יעצט די דאזיגע מצוה - וועט ער זוכה זיין צו 'מדרגות' אויף יענע וועלט, און אפילו אויף דער וועלט - אין די עלטערע יארן. אבער דער סארט בליק איז א גרויסער טעות. און די ראיא דערצו איז: טאמער וואלט געווען ריכטיג, אז א מענטש מעג אלעמאל טראכטן בלויז פון 'זיך' און פון זיין אייגענע הנאה רוחנית וואס ער וועט

אינעם פעלד איז דאס אקערן און זייען בלויז א 'מיטל'

אינעם משל פון 'חג האסיף' - איז דער מענטש וועלכער ארבעט א גאנץ יאר אין פעלד, פארנומען בלויז מיט א 'מיטל', און נישט מיט א 'ציל'! דאס הייסט, בעצם האט ער נישט קיין שום ענין צו אקערן און זייען, און אלץ וואס ער טוט, איז בלויז א הכנה צו דער תענוג און הנאה וואס ער וועט שפעטער ארויסנעמען דערפון - ביי דער תקופה פון 'אסיף'! א גאנצן ווינטער טראכט ער בלויז פון 'זיך', אז ער זאל הנאה האבן פון די פארדינסטן וואס וועלן ארויסקומען פון דעם פעלד.

'חג האסיף' איז א נקודה וואס טוישט דעם בליק אויף גאנץ עבודת ה'

אויבנאויף זעט אויס, אז דער גאנצער ענין פון 'מי האסיף' - וואס דער רבנו של עולם גיבט אויף דער עלטער א 'טעימה' פון 'עולם הבא בעולם הזה' - איז בלויז א פרטיות'דיגע נקודה וועלכע איז נוגע פאר אן עלטערער איד, און פאר יעדן איד סוכות. אבער אינאמת'ן, ווען מען וועט גוט אפלערנען דעם עומק דערפון - וועט מען זען אז דאס איז באמת א כלליות'דיגער יסוד, וועלכער טוישט דעם בליק אויף גאנץ עבודת ה'.

ארויסנעמען פון תורה ומצוות - נו, פארוואס איז מען מקדים אים צו געבן א 'טעימה' דערפון נאך אויף דער וועלט? עס איז דאך נאכנישט דער פלאץ פון 'קיבול שחר', וואו יאגט מען זיך דא? פארוואס קען מען נישט ווארטן ביז ער וועט ארויפקומען אויף יענער וועלט? אלא מאי, דער דאזיגער מציאות וואס מען זעט בחוש, אז ערליכע אידן באקומען אויף די עלטערע יארן געוויסע מדרגות - וואס זיי האבן נישט געהאט אויף דער עלטער - רופט אויס, אז דער גאנצער בליק אויף תורה ומצוות איז נישט ווי א 'ביזנעס' וואס איך אינוועסטיר דערין און שפעטער נעם איך ארויס פארדינסטן, נאר דאס איז א 'קשר עצמי' וועלכע ארבעט נישט מיט קיין חשבונות און פארדינסטן; ווי מען וועט מסביר זיין.

'עולם הבא' איז מען קונה בלויז דורך 'לשמה' - אפילו בלויז איינמאל אין לעבן

דער רמב"ם זאגט (פירוש המשניות מכות פ"ג מ"ז), אז דער אויבערשטער האט געגעבן פאר אידן אסאך מצוות, כדי אז א מענטש זאל ערענצואו מקיים זיין אמאל איין מצוה 'לשמה', און דורכדעם וועט ער זוכה זיין צום 'שחר עולם הבא'. א פשטן וועט לערנען פשט אינעם רמב"ם, אז מען באצאלט נישט קיין שחר אויף קיין שום מצוה וואס דער מענטש האט געטון 'על מנת לקבל פרס', און עס קען זייער מעגליך זיין, אז א מענטש וועט ארויפקומען אויף יענער וועלט און ער וועט באקומען באצאלט בלויז פאר די איינע מצוה וואס ער האט געטון 'שלא על מנת לקבל פרס'. אבער עס איז זייער שווער צו לערנען אזא חידוש, ווייל זינט ווען שטייט א תנאי אויף גאנץ תורה און מצוות, אז אויב מען מיינט נישט 'לשמה' - באקומט מען נישט קיין שחר דערויף? אויך איז שווער: אויב אזוי, איז דאך נישטא קיין וועג וויאזוי א מענטש קען זיך ברענגען צו טון עפעס 'לשמה', ווייל אויב זיין כוונה אינעם 'לשמה' איז, כדי ער זאל באקומען עולם הבא - איז ער דאך ווייטער דא מיט א חשבון? נו, וויאזוי קען א מענטש צוקומען צו א ריינע כוונה לשם שמים?!

ביים באדינען א טאטן פאדערט מען נישט 'באצאלט' דערפאר - עס איז א 'קשר'

'שלא על מנת לקבל פרס' מיינט: א מענטש דארף אויפבויען א נאנטע קשר מיטן אויבערשטן, וואס ער זאל נישט דארפן קיין שום שחר! פונקט ווי מען זעט אין דער וועלט, אז א מענטש פארמאגט פארשידענע 'קירבות' און 'קשרים' מיט מענטשן: ער איז מקושר צו זיינע עלטערן; ער איז מקושר צו זיין רבי'ן; ער איז נאנט באפריינדעט מיט זיין חבר! און ביי די אלע קירבות'ן וואס ער האט - וועט ער נישט זוכן צו פארדינען עפעס! טאמער ער וועט ארויסהעלפן זיין טאטן, וועט ער נישט טראכטן: "וואס וועל איך פארדינען דערפון?", נאר פארקערט, ער וועט הנאה האבן אז ער קען באדינען זיין טאטן! **די פעולה וואס ער וועט טון פארן טאטן - וועט זיין א 'ציל' און נישט קיין 'מיטל'!** און דעמאלט וועט געשען, אז דער קשר צווישן זיי וועט מער נתחזק ווערן און נתגלה ווערן! די אהבה פונעם טאטן צו אים - וועט אסאך מער ארויסקומען נאכדעם וואס ער האט ארויסגעהאלפן זיין טאטן! די השראה וואס דער טאטע וועט משרה זיין אויף אים

פון זיין העכערקייט און ערוואקסנקייט - וועט אנהייבן ארוישיינען נאכן באדינען דעם טאטן! און דאס וועט נישט זיין קיין 'שחר' וואס דער טאטע וויל אים באצאלן און פארגיטיגן, נאר דאס וועט פשוט זיין די אויטאמאטישע 'תוצאה' פון זיין פעולה וואס ער האט געטון מיט א ריינע געפיל פון קשר צום טאטן!

יעדער איד האט א 'קשר' צום רבוש"ע ווי צו א טאטן און ער פאדערט נישט קיין באצאלט

צווישן יעדן איד מיטן רבונג של עולם איז פארהאן א נאטורליכער קשר און שייכות, וועלכע רופט זיך 'קירבת כנסת ישראל עם דודה'. וואס דאס איז אסאך א גרעסערער קשר ווי אלערליי קשרים וועלכע זענען פארהאן אויף דער וועלט! דער קשר צווישן אידן מיטן אויבערשטן - האט נישט קיין דוגמא און משל אויף דער וועלט! עס איז אזא מין קשר און אחדות, וואס ווער עס האט דאס נאכנישט געשפירט - ווייסט נישט פון וואס מען רעדט. און ווען א מענטש שפירט אט דעם קשר - איז די 'עבודה' פון 'היום לעשותם' א ציל! ער דארף נישט גארנישט קיין באצאלט דערפאר, ווייל ער האט ליב צו מאכן א נחת רוח פארן אויבערשטן! **און דורכדעם איז ער טאקע זוכה צו 'עולם הבא' - נישט אלס 'שחר' - נאר אלס אויטאמאטישע תוצאה פון דער פעולה וואס ער האט געטון מיט א ריינע געפיל!** אלע מדרגות וואס ער איז זוכה אויף יענע וועלט, איז פשוט איין נקודה: **דער 'קשר עצמי' ווערט נתגלה! עס ווערט נתגלה ווי געטליך דער איד איז!**

דער פסיכאלאגישער צדוקי פארשטייט נישט בכלל צום 'קשר'

עס שטייט (אבות דר"נ פ"ה), אז די צדוקים זענען ארויס 'לתרבות רעה' ווען זיי האבן געלערנט די משנה (אבות א, ג): "אל תהיו כעבדים המשמים את הרב על מנת לקבל פרס". ווייל זיי זענען געווען גרויסע פיליאזאפן און פסיכאלאגן וועלכע גייען בלויז מיטן 'שכל אנושי', זיי ווייסן נישט וואס עס מיינט אן עכטער 'קשר' צווישן צוויי אוהבים - וואס יעדער איינער איז גרייט זיך אינגאנצן אוועקצוגעבן פארן צווייטן. און דערפאר האבן זיי געפרעגט זייער באלעבאטיש: "וואס הייסט, דו ערווארטסט אז א מענטש זאל ארבעטן א גאנצן לעבן פאר כחנם? דאס הייסט דאך 'אויסגענוצט' (אביזח) דעם מענטש! א מענטש איז א מענטש און ער מוז וויסן אז ער וועט פארדינען פון וואס ער טוט!". אבער אינאמת'ן איז דאס נישט קיין פסיכאלאגישער שכל! אפילו אין דער וועלט איז פארהאן אזא מין הארציגע קשר, וואס ראובן דארף גארנישט צוריק פון שמעון, און שמעון דארף גארנישט צוריק פון ראובן! **כל שכן, 'קירבת כנסת ישראל עם דודה' - איז אודאי נישט א זאך וואס דער שכל קען פארשטיין!** דאס איז א מין ריינע קשר פון ליבשאפט און געטרייאפט, וואס כדי דאס צו פארשטיין דארף מען דאס דורכלעבן!

דער לאנגער גלות, האט אוועקגענומען דעם נאטורליכן געפיל פון א איד צום רבוש"ע

שטעלט זיך די שאלה: פארוואס שפירט נישט יעדער איד באלד ביי זיין בר מצוה דעם נאטורליכן

קשר צום רבונג של עולם! דער תירוץ איז: היינט אין גלות אָן קיין בית המקדש - זענען מיר קראנק! עס איז פונקט ווי עס זענען פארהאן מענטשן וועלכע זענען קראנק אויף די געפילן, און זיי האבן נישט בטבע די געפיל פון א קינד צום טאטן - אט אזוי, זענען מיר נעבעך געווארן קראנק נאכן דורכגיין אזא לאנגן גלות פון צוויי טויזנט יאר, אז מיר ווייסן שוין נישט וויאזוי א איד דארף שפירן צום רבונג של עולם! און די גאנצע עבודה פונעם מענטש איז, אז זאל ווערן צוריק געזונט און מל'ן זיין הארץ 'לאהבה את השם', ביז ער וועט האבן א געזונטע באציאונג און קשר מיטן אויבערשטן - אזוי ווי עס איז געווען נאטורליך בזמן הבית ווען מען האט געלעבט אינאיינעם מיטן אויבערשטן כביכול.

א מענטש באשטייט פון צוויי נפשות: א נפש פון 'היום לעשותם' און א נפש פון 'לקבל שחר' - וואס ער איז דער עיקר

אין אנדערע ווערטער: דער מציאות פון א מענטש איז א געוואלדיגע פלא'דיגע יצירה וועלכע איז זייער באהאלטן און פארהוילן! עס ליגט אן עומק אין דעם אדם וועלכע איז 'נעלם מעין כל ח'! ווי עס שטייט (בראשית ב, ז): **'וַיִּצְרָה ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם'** - דער אויבערשטער האט באשאפן דעם אדם אלס צוויי 'יצירות', אין דעם איינעם מענטש ליגן צוויי מענטשן! איינער איז א 'יצירה בעולם הזה' - א מענטש פון דער וועלט וועלכער איז פארנומען מיטן 'היום לעשותם', און דער צווייטער איז א 'יצירה לעולם הבא' - אן עולם הבא'דיגער מענטש וועלכער איז פארנומען מיטן 'מחר לקבל שחרם'. און ווי מען רעדט יעצט - דארף מען דאס מאחד זיין, אז דאס זאל זיין דער זעלבער מענטש! אז דער עולם הזה'דיגער מענטש זאל טאקע טון און טון, אבער מיט א הרגש פון 'קשר' - וואס דאס וועט ארויסקומען בשלימות אויף יענע וועלט. ווייל דער גאנצער 'היום לעשותם' איז בלויז כדי צו צוקומען צו דער מדרגה פון עולם הבא! אלע מצוות האט דער רבונג של עולם געגעבן פאר דעם ציל, כדי אז דורכדעם זאל נתחזק ווערן און אנטפלעקט ווערן נאך טיפער און נאך טיפער ווי נאנט דער איד איז מיטן אויבערשטן! **נישט כדי דער 'איד' זאל גרעסער ווערן, נאר כדי דער משונה'דיגער 'קשר' זאל נתגלה ווערן! וואס אט דאס איז דער עכטער עמקות פון יעדן איד!** עס איז נישטא עפעס אנדערש אינעם איד ווי 'קשר' צום רבונג של עולם!

אויף יענער וועלט ווערט אלע פעולות קאנצענטרירט אין איין פשוט'ע געפיל פון קשר

אויף דעם זאגט די משנה (אבות ב, ח): **"אם עשית הרבה תורה ומצוות אל תחזיק טובה לעצמך כי לך נוצרת"** - ווען א מענטש קומט ארויף אויף יענע וועלט - ווערט נתגלה זיין 'עצם', און ער שפירט אז ער האט גארנישט 'געטון'! ווייל די נושא דארט איז נישט 'טון', נאר די נושא איז 'קשר'! דארט שפירט ער אז תורה ומצוות איז נישט עפעס 'פונדריסן' - וואס ער האט געטון מיט זיינע הענט און פוס - נאר דאס איז ער אליינס! **"לך נוצרת"** - אין 'כמות' האב איך גארנישט געטון און עס קומט זיך מיר גארנישט דערפאר! די איינציגסטע זאך וואס איך האב שייכות מיט תורה און מצוות איז, די הארץ וואס איך האב אריינגעלייגט דערין! ווייל נאר דאס האט געשטאמט פון קשר און האט געפירט צו נאכמער קשר!

עולם הבא איז נישט קיין 'שכר' -
עס איז א 'מתנת חנם' וואס דער
רבוש"ע גיבט מכה זיין אהבה

וויילאנג א מענטש האט געטון מצוות 'על מנת לקבל פרס' - קען ער נישט זוכה צו 'עולם הבא', ווייל עולם הבא איז א מתנה וואס דער אויבערשטער גיבט בחנם! ער גיבט עס נישט ווייל מען האט געטון אן עבודה, נאר ער גיבט עס 'במתנה'! דער אויבערשטער גיבט עולם הבא צו דער מענטש וועמען ער האט ליב! און וועמען האט ער ליב? דער וואס האט אים ליב! דא קומט דער רמב"ם מיט א חידוש: אפילו אויב א מענטש האט א גאנץ לעבן געלעבט בלויז מיטן עולם הזה'דיגער מענטש, ער איז געווען פארנומען בלויז מיטן 'היום לעשותם', און ער האט געטראכט מיט אן עולם הזה'דיגער קאפ - בלויז פון זיינע פארדינסטן און מדרגות וואס ער וועט פארדינען דערפון, אבער אויב האט ער איינמאל אין לעבן געטון א מצוה'לע 'לשמה' מיט א ריינע געפיל פארן אויבערשטנס וועגן - איז דאס שוין גענוג! דאס ארבעט מיט די מדה פון: **"כל דבר שהיה בכלל ויצא**

מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא" - ווייל בפנימיות מיינט דאך יעדער איד 'לשמה', אפילו אויב ער ווייסט נישט דערפון, נאר ער דארף נאר איין מאל מגלה זיין אז ער מיינט לשמה! **נאכדעם וואס ער האט מגלה געווען אז ער מיינט לשמה, איז יעצט נתגלה געווארן אז ביי אלע מצוות מיינט ער לשמה! דא איז נתגלה געווארן ווער ער איז עכט!** עס איז ארויסגעקומען דער עולם הבא'דיגער מענטש וועלכער איז בעצם א גאנצן צייט דא געווען און געזוכט דעם אמת'ן קשר! און דערפאר וועט ער דורכדעם אנקומען צום 'עולם הבא' אויף יעדע מצוה וואס ער האט געטון א גאנץ לעבן! ווייל 'בגילוי מילתא בעלמא סגיא', עס איז גענוג אז דער אהבה און קשר איז איינמאל אין לעבן נתגלה געווארן.

חג האסיף - דער עלטערער עובד
ה' זעט ווער 'ער' איז באמת געווען
דורכאויס אלע זיינע יארן

קומט אויס: 'ימי האסיף' איז נישט פשט אז דער מענטש עסט יעצט די פירות וואס ער האט א גאנץ

ג

דודי לי:

סוכות איז א צייט וואס יעדער איז שפירט פונעם רבוש"ע אן 'אהבה שאינה תלויה בדבר'

א בעל תשובה דינט דעם רבוש"ע מכה 'כי הוא חי' | א צדיק מעיקרא קען דינען דעם רבוש"ע מכה ווייל דאס איז דער שירות | די תורה וויל אז דער צדיק זאל אויך צוקומען צום 'כי הוא חי' | ער דארף גריבלען אין זיך | ער דארף מגלה זיין 'דכדוכה של נפש' | ער דארף תשובה טון אויפן 'שלא לשמה' - פארוואס ער האט געדינט מכה שירות | דעמאלט איז ער אויך ווי א בעל תשובה | דער סארט עבודת ה' איז אהבה און קיין תנאי | ער וויל דינען דעם רבוש"ע אויך יענער וועלט | ער וויל אקערן אויך נאכן 'חג האסיף' | דעמאלט באקומט ער אויך אויף צוריק אהבה און קיין תנאי | ער שפירט די קירבה און הארה פון תורה ומצוות - אפילו ווען ער איז נאך אויפן פלאץ פון 'היום לעשותם' | נאר א איד קען צושטעלן אט דעם קשר | אפילו ווען ער טוט 'שלא לשמה' - מיינט ער אויך דעם רבוש"ע בפנימיות | א גוי מיינט בלויז 'זיך'

זאך וואס רעדט צו יעדן איינעם! ער האט ניטאמאל א בחירה נישט צו וועלן 'חיים'! יעדער נפש וויל 'חיים' מצד זיין עצם מציאות!

ובחרת בחיים - אויך דער צדיק מעיקרא
דארף נישטערן און אנטפלעקן דעם
'דכדוכה של נפש' וועלכע זוכט 'חיים'

די תורה זאגט: **"ובחרת בחיים"** - דו זאלסט אויסוועלן צו גיין אויפן העכערן דרך פון 'חיים ומוות' און נישט אויפן נידריגן דרך פון 'טוב ורע'. דאס הייסט, אז די תורה וויל אז דער מענטש זאל מגלה זיין א 'דכדוכה של נפש', א טיפקייט פון זיין אינערליכע נפש, וועלכע שפירט אז אידישקייט איז פשוט 'לעבהאפט', און דעמאלט וועט ער דינען דעם אויבערשטן מיט א 'חילא יתיר', זיין גאנצע 'עצמיות הנפש' וועט ליגן אין עבודת ה'. און דאס איז די עבודה פון ראש השנה און יום כיפור, וואס דאס זענען 'זמני תשובה'. דאס הייסט, מען טוט תשובה אויפן 'שלא לשמה'. ווייל דער אנהייב פון עבודת ה' איז 'טוב ורע', עס איז אן עבודה פון 'שלא לשמה'; ווי חז"ל זאגן (סנהדרין קה): "לעולם ייטקו אדם בתורה ומצוות אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה", און די ספרים זאגן, אז מען קען נישט אנקומען צום 'לשמה' - און דורכגיין דעם 'שלא לשמה'; און ווי דער **רמב"ם** זאגט (הל' תשובה א, ה), אז דאס איז דער 'דרך החינוך' וויאזוי מען איז

א צדיק מעיקרא האט די מעגליכקייט
צו גיין אויפן וועג פון 'טוב ורע'
- זיין א גלייכער מענטש

וויילאנג א מענטש איז אן ערליכער איד וועלכער איז קיינמאל נישט דורכגעפאלן מיט א חטא - איז שייך אז ער זאל גיין אויפן דרך פון 'טוב ורע', ווייל ער איז א גלייכער מענטש וואס 'חיוב השכל' איז אים זייער א שטארקער מחייב! ער פארשטייט אז מען דארף טון 'טוב' און מען דארף אוועקשטיין פון 'רע'.

א בעל תשובה מוז גיין אויפן
וועג פון 'חיים' - ער האט נישט
קיין 'חיות' און תורה ומצוות

אבער דער וועלכער איז שוין דורכגעפאלן און געזינדיגט, האט שוין דורכגעבראכן דעם גאנצן גדר פון 'טוב ורע', ער איז שוין נישט קיין גלייכער מענטש, און אויב וועט מען אים זאגן: "דו דארפט היטן די תורה ווייל דאס איז 'טוב'!", וועט ער זאגן: "עה, נישט געפערליך! ביי מיר איז נישט עק וועלט צו טון 'רע' און נישט 'טוב'! 'טוב ורע' רעדט נישט צו מיר!". אבער אויב מען וועט אים זאגן: "דו דארפט היטן די תורה ווייל דאס איז 'חיים'! דו דארפט אוועקשטיין פון עבירות ווייל דאס איז 'מות'!" - אויב וועט ער דאס ריכטיגע דערהערן און ווערן איבערצייגט, וועט ער עס אנעמען און טאקע ווערן א 'בעל תשובה', ווייל עס איז נישטא קיין מענטש וועלכער וויל נישט לעבן! 'לעבן' איז א

נקודות:

יעדעס יאר אינעם ליל התקדש חג' ווערט נאכאמאל נתגלה דער 'עצמיות אלוקות' פסח ביינאכט ווערט נתגלה דער גילוי וואס רופט זיך "ובמורא גדול זו גילוי שכינה". עס ווערט נתגלה אז די 'שכינה' האט א גאנצן צייט גערוהט דא אינעדערהיים, נאר איך בין געווען א 'חיצוני', און דערפאר האב איך עס נישט געשפירט

תשובה מיינט מען דינט דעם
רבוש"ע מיטן 'דכדוכה של נפש'

אלס הקדמה צום 'חג האסיף' איז דא א גאנצער חודש אלול, ראש השנה און יום כיפור, וואס דאס זענען טעג פון תשובה. דער זוהר הק' זאגט (ח"א קט), אז א בעל תשובה דינט דעם רבונו של עולם 'בחילא יתיר' - מיט א גרעסערן כח. דאס הייסט, אז 'תשובה' איז נישט דוקא אויף א חטא וואס מען האט געזינדיגט, נאר אפילו אויב א מענטש האט קיינמאל נישט געזינדיגט, אבער אויב ער גייט אריין טיפער אין זיך און איז מגלה ביי זיך א פנימיות'דיגער כח - רופט זיך דאס 'כח התשובה'; ווי דער פסוק זאגט (תהלים ז, א): **"תִּשָּׁב אֲנֹכִי עַד דָּכָא וְתֹאמַר שׁוּבוּ בְּנֵי אָדָם"** - תשובה איז א כח וואס א מענטש איז מגלה זיין 'דכדוכה של נפש'.

צוויי דרכים אין עבודה - 'טוב
ורע' אדער 'חיים ומות'

הסבר הדברים: עס שטייט אין פסוק (דברים ל, טו): **"רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע"** - די תורה גיבט אונז דא צוויי מהלכים וויאזוי מען אנקוקן גאנץ אידישקייט: (א) 'טוב ורע' - תורה און מצוות איז גוט און ריכטיג, ווייל דער שכל איז מחייב אז דאס איז דער ריכטיגער און אמת'ער וועג, און דאס פארקערטע איז שלעכט. (ב) 'חיים ומוות' - תורה און מצוות איז 'לעבן', און דאס פארקערטע איז פשוט 'טויט'. זעלבסט פארשטענדליך, אז דער צווייטער צוגאנג - איז אסאך טיפער און שטארקער ווי דעם ערשטן צוגאנג, ווייל 'לעבן' איז אסאך מער נוגע און נאנט צום נפש האדם ווי 'טויט'.

מחנך קינדער, אז מען גיבט זיי מתנות און פרסים. אבער ווען א מענטש ווערט עלטער און עס קומען די 'ימי התשובה' - טוט ער תשובה אויף דעם און ער זאגט פארן אויבערשטן: "אין האב חרטה פארוואס האב איך דיר געדינט מיט מחשבות פון 'פארדינען' רווחים און מדרגות! איך וויל דיר דינען ווייל איך האב א קשר מיט דיר! איך וויל דיר מאכן א נחת רוח ווייל דו ביסט מיין טאטע וועמען איך האב ליב צו באדינען!". און אט דאס רופט זיך: "אני לדודי" - איך בין צו מיין באליבטער באשעפער! איך בין אינגאנצן 'לדודי' און איך דארף גארנישט אויף צוריק פון מיין 'דודי'! איך דארף גארנישט פונעם אויבערשטן, נישט די וועלט און נישט יענע וועלט! אודאי וויל איך אז דער קשר זאל נאכמער און נאכמער נתגלה און נתחזק ווערן, אבער מיין עבודה איז א 'ציל' - נישט קיין 'מיטל'! איך וויל דינען דעם אויבערשטן אויך אויף יענער וועלט לנצח נצחים, ווייל איך האב ליב אים מהנה צו זיין!".

נאכן מגלה זיין דעם 'כח התשובה' ווערט נתגלה דער 'דודי' לי' - כאילו דו ביסט דער 'חיים' פון כביכול

נאכן דורכגיין די ימי התשובה פון 'אני לדודי' - קומט מען צו סוכות וואס דעמאלט ווערט נתגלה דער 'דודי' לי'. דאס הייסט, סוכות גיבט דער רבונות של עולם צו שפירן פארן איד: "פונקט ווי דו דארפסט גארנישט אויף צוריק פון מיר - דארף איך אויך גארנישט אויף צוריק פון דיר! איך בין מיט דיר אויף אייביג! 'וימינו תחבקני' - איך האב דיר ליב און איך בין משפיע צו דיר, פאר אומזיסט! נישט צוליב דיין עבודה וואס דו וועסט מיר צוריקגעבן! נאר עס איז 'אהבה שאינה תלויה בדבר'!". און דאס קען ארויסקומען נאר נאכן הקדמה פון די 'ימי תשובה' - נישט בדרך 'שכר' און 'מדה כנגד מדה', נאר אויפן דרך פון 'כמים הפנים אל פנים'. דאס הייסט, 'קשר' איז נאר שייך אויב עס איז אויפגעבויעט פון ביידע זייטן! טאמער האסטו נישט אויסגעארבעט דעם קשר צום אויבערשטן, און עס איז נישטא קיין 'אני לדודי', אלץ וואס דו טוסט איז מיט חשבונות פון צוריק באקומען און פארדינען - נו, ווי קען זיין דער 'דודי' לי', אז דער אויבערשטער זאל דיר ליב האבן כחנם אָן קיין חשבונות?! דו ביסט דאך נישט אינטערעסירט אין אזא סארט קשר? דו ביסט דאך נאך פארנומען מיטן 'אני' - נישט מיטן 'דודי'?! און אויב אזוי, איז נישטא קיין

'דודי' לי'. אנשטאט עס זאל צוגיין מיט א קשר - גייט עס צו מיטן חשבונות, וואס דער אויבערשטער גיבט דיר בלויז 'בדין ומשפט' וויפיל עס קומט זיך דיר לויט דיין מעשים, און אויף יעדע זאך וואס ער גיבט דיר - וויל ער אויף צוריק פון דיר אן עבודה. און דאס איז דער דרך פון 'טוב ורע' - נישט דער דרך פון 'חיים ומות'.

דער 'אני לדודי' האט אויסגעשריגן: מיר ווילן זיך נישט אפרוען אויף יענער וועלט!

איך די טעג ביזן יום טוב סוכות האבן מיר געארבעט אויף א טיפע אחדות מיטן רבונות של עולם! א חילא יתיר'דיגע קשר! אז אפילו עולם הבא זאל נישט זיין ביי אונז א פלאץ וואו מען קען זיך ענדליך אפרוען און אויפהערן מיט די 'עבודות', ניין! איך עולם הבא וועלן מיר נישט רוען! מיר וועלן ווייטער ארבעטן און ארבעטן פארן אויבערשטן! מיר וועלן דינען דעם אויבערשטן אויף דער וועלט און אויף יענער וועלט לנצח נצחים! ווייל מיר דארפן גארנישט פונעם אויבערשטן, מיר ווילן נאר דינען דעם אויבערשטן! לעתיד לבוא וועלן מיר שפירן א הפלאדיגן תענוג אין דער עבודה גופא - וואס דאס רופט זיך 'קיבול שכר' - אבער מיר וועלן אלעמאל בלייבן מיטן 'אני לדודי'! מיר ווילן אנהאלטן דעם 'היום לעשותם' - אויך בשעתן! 'מחר לקבל שכרם'!

דער 'דודי' לי' שרייט אויס: איך וועל דיר ליכטיג מאכן אויך אויף דער וועלט!

אויף דעם קומט דער יום טוב סוכות ווען דער אויבערשטער זאגט אונז די זעלבע זאך: "איך וויל דיר געבן דעם 'מחר לקבל שכרם' - אויך בשעתן! היום לעשותם! איך וויל דו זאלסט האבן א 'מעין עולם הבא', א תענוג פון 'אסיף בנמש האדם' - נאך אויף דער וועלט! אודאי, נאכן 'חג האסיף' קומט א ווינטער ווען מען ארבעט ווייטער, ווייל דו ביסט אינעם 'עולם העשיה' וואו דו ביסט מחויב במצוות און עס איז 'היום לעשותם', אבער איך גיב דיר א יום טוב פון 'קיבול שכר' אויף דער וועלט! איך וועל דיר מטעים זיין 'בעולם הזה מעין עולם הבא' - וויאזוי עס שפירט

נקודות:

סוכות איז א צייט וואס דער רבש"ע פארברענגט מיטן איד מיט אזא ידידות, אז דער איד שפירט אז דאס איז נישט קיין 'תוצאה' פון זיין עבודה - נאר דאס איז א רייע און געטרייע קשר אהין און צוריק

זיך דער קשר של אהבה וואס איך האב מיט דיר - וואס איך ווארט גארנישט אויף צוריק! דו וועסט דערהערן ווי ווייט דער קשר ווערט נתחזק מיט יעדע מצוה וואס דו טוסט!".

ביים 'בית שני' איז נתגלה געווארן דער חילוק צווישן א איד ביו א גוי - 'לשמה' און 'שלא לשמה'

דער פסוק 'אני לדודי דודי לי' איז געזאגט געווארן אויפן 'בית שני', ווען די אומות העולם האבן געוואלט נעמען א חלק אינעם בית המקדש, און כלל ישראל האט זיי געענטפערט: "אני לדודי דודי לי" - בלויז איך האב דעם קשר מיטן רבונות של עולם, און עטץ האט נישט קיין חלק אינעם בנין בית המקדש. דער פשט איז: 'בית שני' איז דער בית פון 'בעלי תשובה', ווייל דאס איז שוין געווען נאכן זינדיגן און גיין אין גלות בבל, און ביים נס פורים האבן זיי תשובה געטון מאהבה, און דערנאך זענען זיי צוריקגעקומען און געבויעט דעם צווייטן בית המקדש. און דערפאר האבן זיי דעמאלט געהאט דעם 'חילא יתיר' פון דער 'כדוכה של נפש', און זיי האבן געזאגט: "אני לדודי דודי לי" - בלויז אונז אידן ווילן א בית המקדש לשם קשר און יחוד קוב"ה ושכינתיה, אבער עטץ גוים האבן נישט קיין שייכות דערמיט! איר קענט נישט פארשטיין אזא סארט מושג, אז מען זאל טון עפעס פאר א צווייטן - אָן קיין חשבון צו באקומען אויף צוריק! ביי אייך איז נישטא קיין 'תשובה' און קיין 'חילא יתיר', נאר אלעס גייט צו מיט חיצוניות'דיגע חשבונות! און אויב אזוי האט איר נישט קיין שייכות מיטן 'בית שני' וועלכע איז א שטיק 'תשובה' און 'חילא יתיר'!". און דערפאר זאגט די גמרא (ר"ה ד.), אז כאטש וואס כורש האט געבויעט דעם 'בית שני' - דאך איז ער נחמץ געווארן, ווייל ער האט עס געבויעט 'שלא לשמה'. און כאטש וואס ביי א איד איז 'שלא לשמה' נישט אזא מעכב, אבער ביי א גוי איז דאס יא מעכב. ווייל סוף כל סוף, בפנימיות טוט עס נישט איד אלעמאל 'לשמה' - אפילו אויב ער ווייט דער דערפון, ווידעראום, דער גוי טוט עס ריין 'שלא לשמה', ווייל ער האט נישט קיין אהנונג וואס עס מיינט א קשר פון 'אני לדודי דודי לי'.

..... ד

חסידים היו מרקדין:

דער 'דרך החסידות' איז א וועג פון 'סוכות'

אלע נקודות וואס מען האט מדגיש געווען ביי חסידים האט שייכות מיט עוה"ב און 'חג האסיף' | דאס קאכן אין א שבת און יום טוב - דעמאלט שיינט א ספעציעלער אור פון יענער וועלט | דער דגוש אויף שמחה - א בחינה פון ושמחת בחגך | אויב איז שוין יעצט דער 'ציל' - קען מען זיך שוין יעצט פרייען | מען פריידט זיך אז מען איז א איד וואס ווייט פונעם אויבערשטן | דער דגוש אויף התקשרות לצדיק - זיך לאזן פון דער נאטורליכער טבע הנשמה וועלכע וויל זיך מדבק זיין אינעם אור | דאס איז מגלה אז דער מענטש איז אויך א צדיק | דאס ברענגט אים צו פלעצער וואו ער וואלט קיינמאל נישט אנגעקומען אליין | דער דגוש אויף 'תשובה' - טרעפן זיך זעלבסט | דער דגוש אויף 'סוד' - א זאך וועלכע האט נישט קיין שכל'דיגע הסבר נאר מען מוז עס אליינס איבערלעבן | ווי נידעריגער דער דור גייט - אלץ וויכטיגער איז צו גיין אויף א העכערן דרך | נאר דורכדעם קענען מיר זיך ארויסדראפן פון אלע שפלות'ן און ווערן בעלי תשובה

ביי אנדערע איז דאס געווען ווי נאך א 'הלכה' און 'מצוה', אבער ביי חסידות איז שבת געווען א שטיק לעבהאפט! א גאנצע וואך האט מען געלעבט אויף א שבת! די גאנצע יאר האט זיך געדרייט ארום די ימים טובים, מען האט זיך געגרייט אויף א יום טוב וואכן פריער, און מען האט אריינגעקאכט אינעם יום טוב מיט א געוואלדיגער חיות און התלהבות. און דער טעם דערין איז: שבתים און ימים טובים זענען טעג ווען עס ווערט נתגלה 'מעין עולם הבא'! דאס איז נישט סתם נאך א הלכה, נאר דעמאלט שיינט די ליכטיגקייט פון

דגוש אויף די סארט זאכן וועלכע האבן מער צוטון מיטן 'מחר לקבל שכרם'. דאס הייסט, מען האט מדגיש געווען געוויסע מצוות און געוויסע נקודות אין עבודה - וועלכע זענען מער עולם הבא'דיגע עבודות! מען וועט געבן עטליכע דוגמאות דערצו.

דער דגוש אויף זמנים קדושים - דעמאלט שיינט דער אור פון עולם הבא

ביי חסידים האט מען געמאכט א גרויסן עסק פון די העכערע זמנים; ווי שבתים און ימים טובים.

ביי חסידים האט מען בעיקר מדגיש געווען די נקודות פון 'מחר לקבל שכרם'

לעובדא ולמעשה: דער 'דרך החסידות' איז א דרך פון 'בחילא יתיר'. ווייל באמת זענען פארהאן פארשידענע עבודות און ענינים אויף וואס מען קען ווען לייגן א דגוש. און אין די אנדערע מקומות האט 'היום לעשותם', מען האט זיך מקבל געווען צו טון מער, צו מחמיר זיין מיט מער חומרות און דקדוקים וכדומה. אבער חסידות האט אלעמאל געלייגט א

אהבה צווישן אידן און דעם אויבערשטן! און דערפאר האט מען ביי חסידים געמאכט אזא גרויסן דגוש אויף דעם, און מען איז ממש געווען 'פרום' אויף דעם, צו האבן א דערהויבענעם שבת און א העכערן יום טוב.

ושמחת בחגך: דער דגוש אויף 'שמחה' - דער אור פון 'חג האסיף' מעין עוה"ב

ביי חסידים האט מען געלייגט א גרויסן דגוש אויף 'שמחה'. דאס איז אויך מהאי טעמא, ווייל 'עולם הבא' איז א וועלט פון שמחה, און מען קען נישט מקבל געווען קיין 'מעין' פון 'מחר לקבל שכר' - אן קיין שמחה. און דערפאר איז 'שמחה' געקומען פריער - איידער אסאך אנדערע 'מדות טובות', ווייל מען האט דאס געזען אלס די התחלה אריינצוגיין אינעם אמת'ן וועלט פון עבודת ה', וואו דער עיקר נושא איז 'קשר' מיטן רבונ של עולם.

התקשרות לצדיקים - דער קטנות זאל זיין בטל צום גדלות

ביי חסידים האט מען געלייגט א גרויסן דגוש אויף 'התקשרות לצדיקים'. דאס הייסט, אז אויסער דעם וואס מען גייט צום צדיק כדי צו לערנען א דרך אין עבודת ה' - איז פארהאן נאך א טיפערע זאך, וועלכע באשטייט פון א געוויסע 'המשכה' און התקשרות צום צדיק. דער פשט איז: עס זענען פארהאן מענטשן וועלכע זענען נאכנישט אנגעקומען צו דער מדרגה פון 'לשמה', זיי האבן נאכנישט זוכה געווען צו מגלה זיין דעם עצמות'דיגן קשר מיטן רבונ של עולם. איז זיי דארפן כאטש זיין בטל צו דער וועלכער איז יא אנגעקומען צו דער מדרגה! און דאס איז די עצה פונעם רבונ של עולם, אז אפילו דער וועלכער איז נישט זוכה - זאל אויך זוכה זיין! אפילו אויב ער לערנט 'שלא לשמה' - זאל ער אבער האבן א תשוקה אנצוקומען צו 'לשמה'! ווייל דער 'קטנות' דארף אלעמאל וויסן אז עס איז דא א 'גדלות' וואו ער דארף אנקומען און זיין בטל אהין. און דאס האט מען גערופן ביי חסידים 'התקשרות לצדיקים'.

אויב ווערט ער צוגעצויגן צום צדיק - א סימן אז בפנימיות איז ער אויך א צדיק

'התקשרות לצדיקים' איז נישט קיין סגולה אדער חיוב, וואס דער מענטש איז מחליט אז ער וועט זיך מקשר זיין און נאכמער מקשר זיין, נאר דאס איז א זאך וועלכע דארף קומען נאטורליך. ווייל דער צדיק איז דאך אן 'אור', און געווענליך האט א נשמה ליב א געטליכער אור! ער דארף זיך נישט שטופן דאס ליב צו האבן, נאר ער האט א נאטורליכע המשכה וואס עס ציהט אים צו דעם אור! ער האט א נאטורליכע ליבשאפט און שעצונג צום צדיק! ער האט א נאטורליכע געפיל פון תשוקה צו האבן א קשר מיטן צדיק! ווען ער איז במחיצתו פונעם צדיק - ווערט אים גוט אויפן הארץ און אויף דער נשמה!

המחובר לטהור טהור: אין הימל איז מען אים דן ווי א צדיק

אין אנדערע ווערטער: דער צדיק איז דבוק צו א העכערע וועלט פון 'מחר לקבל שכר'! ער שפירט שוין יעצט דעם קשר וועלכע ווערט נתגלה מיט יעדע מצוה! און דאס וואס דער מענטש האט א המשכה און איז דבוק צו דעם צדיק - איז א ראייה אז ער איז אויך א צדיק! ווייל אויב איז ער נישט קיין צדיק, נו, פארוואס ציהט אים צו האבן א קשר צו דעם צדיק? **אלא מאי, זיין פנימיות איז ווי א צדיק, און**

דערפאר זוכט ער צו האבן שייכות צום צדיק - וועלכער האט אויסגעארבעט און מגלה געווען דאס וואס ליגט באהאלטן אין אים! און איינמאל דער מענטש האט ארויסגעברענגט 'מכא אל הפועל' אט דעם 'המשכה' צום צדיק - וועט מען אים שוין 'דן' זיין אין הימל ווי א צדיק! ווייל ער האט מגלה געווען, אז בפנימיות איז ער א צדיק! און דורכדעם קען דער צדיק אויפטון פארן מענטש אזויפיל ישועות בגשמיות און ברוחניות, ווייל דורכן צדיק ווערט דער מענטש אפגעזיגלט מיט אן אנדערן חותם.

אויב איז תשובה טאקע אזוי נאנט און לייכט, פארוואס איז נישט יעדער א בעל תשובה

ביי חסידים - בפרט אין דער חדר פון רבי ר' אלימלך ותלמידיו - האט מען אסאך עוסק געווען אין דער עבודה פון 'תשובה', ווייל דאס איז ממש מקושר מיט דער נקודה פון קשר צום רבונ של עולם; ווי מען האט שוין פריער גערעדט באריכות. און מען וועט עס אנרירן פון נאך א ווינקל. די תורה זאגט (דברים ל, יא-יד): **"כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם לֹא נִפְלְאוֹת הִוא מִמָּד וְלֹא רִחֻקָּה הִוא, לֹא בִשְׂמִים הִוא וְגו', וְלֹא מִעֲבָר לִים הִוא וְגו', כִּי קְרֹב אֵלַי הַדָּבָר מֵאֵד בְּמִדָּה וּבְלִבְבָךְ לַעֲשׂוֹתוֹ"**. דער רמב"ן האלט אז דאס גייט ארויף אויף 'מצות תשובה', אז דאס איז נישט ווייט פונעם מענטש, נאר גאר נאנט צו אים. באמת איז דאס זייער שווער צו פארשטיין: וויפיל מענטשן זענען דען צדיקים? וויפיל מענטשן ווייסן פונקטליך וויאזוי מען ווערט א צדיק? נו, אויב אזוי ווייניג מענטשן זענען ווי עס דארף צו זיין און זיי ווייסן אפילו נישט וויאזוי מען ווערט ווי עס דארף צו זיין, איז דאך עס יא 'נפלאות' און 'רחוקה'!

ווייל מענטשן זענען ווייט פון זיך זעלבסט

דער תירוצ איז: דער פסוק זאגט "לא נפלאות היא ממך" - עס איז נישט ווייט 'פון דיר'! דער פראבלעם איז נאר, אז **דו אליינס ביסט ווייט פון דיר!** דו ווייסט נישט ווער 'דו' ביסט! דו קענסט דיר נישט אליינס! און דערפאר זאלסטו וויסן, אז דו דארפסט נישט זוכן עפעס א זאך וואס איז ווייט פון דיר, נאר דו דארפסט 'דיר' אליינס אויפזוכן! און דעמאלט וועסטו פלוצלינג זען ווי נאנט דו ביסט צו עכטע תשובה! ווען דו וועסט דיר אליינס קענען - וועסטו אנהייבן שפירן אז דו ווילסט תשובה טון און אז דו ווייסט יא וויאזוי מען טוט תשובה! **קומט אויס:** דער 'עסק התשובה' וואס איז געווען ביי חסידים איז געווען, אז מען האט אויסגעלערנט דעם מענטש צו מגלה זיין די 'אהבה' המסותרת וועלכע איז געווען באהאלטן, וואס אט דער 'הסתרה' האט גורם געווען אלע חטאים! אבער איינמאל מען האט דאס מגלה געווען, איז די גאנצע עבודת ה' געווארן א 'בחילה' יתיר'דיגע עבודה! ווייל עס איז צוגעגאנגען מיט א געוואלדיגן עומק הנפש. דער מענטש אליינס האט זיך געטראפן און ער אליינס האט געדינט דעם אויבערשטן.

דער ענין פון 'קשר' איז א סוד - בלויז ווער עס האט עס דורכגעלעבט ווייסט וואס דאס מיינט

ביי חסידים האט מען עוסק געווען אין 'תורת הסוד' - זוהר הק' און אר"י הק'. ווייל דער גאנצער קשר צווישן א

נקודות:

ביי חסידים איז 'ושמחת בחגך' געווען א מצוה וואס איז 'נוהג בכל השנה כולה', ווייל מען האט א גאנץ יאר געלעבט מיטן אור פון דער אהבה און קשר - וועלכע ווערט נתגלה סוכות, וואס דאס מאכט פרייליך דאס הארץ

איד מיטן אויבערשטן - איז א 'סוד'. דאס הייסט, יעדע זאך וואס מען קען נישט מסביר זיין מיט שכל'דיגע הסברים, און נאר דער וועלכער האט עס דורכגעלעבט - ווייסט פון וואס מען רעדט - הייסט א סוד. למשל, אויב איינער וועט קיינמאל נישט דורכלעבן דעם קשר 'אב על הבן', און 'אם על בנים' - וואלט ער עס קיינמאל נישט פארשטאנען מיטן שכל! ער וואלט געהאט טויזנט קושיות דערויף: "פארוואס לויפט די מאמע נאך דאס קינד טאג און נאכט? וואס האט איר דאס קינד גוטס געטון, אז זי גיבט אוועק איר גאנצע לעבן פארן קינד? פארוואס איז דאס איר גאנצע חיות?!" און מען וואלט נישט געהאט קיין תירוץ צו פארענטפערן זיינע קושיות, ווייל מען קען דאס נישט מסביר זיין! דאס איז א זאך וואס מען דארף עס דורכלעבן! אדער ביסטו דארט אדער ביסטו נישט דארט! און דערפאר הייסט דאס א 'סוד'. און דאס איז דער אינהאלט פון גאנץ 'תורת הסוד', וואס מען קען נישט מסביר זיין די ענינים מיטן שכל, נאר מען דארף דאס דורכלעבן און שפירן אויף די אייגענע ביינער. דאס דערפאר האט מען ביי חסידים געקאכט אין 'תורת הסוד', ווייל גאנץ חסידות איז געווען אוועקגעשטעלט אויף א יסוד פון 'קשר' און 'קירבה' פון 'כנסת ישראל עם דודה', וואס דאס קען מען נישט מסביר זיין מיטן שכל, נאר דאס איז א מהות פון א 'סוד'.

אינעם היינטיגן נידריגן דור - מוז מען גיין דוקא אויף אזא הויכן דרך ווי 'חסידות'?

אסאך מאל טענה'ט א מענטש: "אויב איז דער 'דרך החסידות' אזא הויכער דרך וועלכע איז געבויעט אויף 'סוד' - נו, איך האלט נאכנישט ביי אזא הויכן דרך! איך בין א פשוט'ער מענטש און איך דארף קודם גיין אויפן פשוט'ן מהלך! אבער דאס נעמט זיך פון א יסודות'דיגן טעות, וואס דער מענטש מיינט אז דער 'דרך' פון א מענטש איז געוואנדן אין דער מדרגה פונעם מענטש; טאמער איז ער א הויכער מענטש - דארף ער גיין אויף א העכערן דרך, און טאמער איז ער א נידריגער מענטש - דארף ער גיין אויף נידריגער דרך. אבער אינ'אמת'ן איז דאס א גרויסער טעות; ווי די גמרא זאגט ביי די 'סבי דבי איתונא' (בכורות ה:): **"ההוא גברא דאזיל ובעי אתתא ולא יהבו ליה מאי חזי ליה דאזיל היכא דמדלו מיניה, שקל סיכתא דצה לתתאי לא עאל לעילאי עאל אמר האי נמי מיתרמי בת מזליה"** - אויב עס גייט נישט מיטן נידריגן מהלך, דארף מען גיין מיטן העכערן מהלך, און אפשר דארט וועט עס יא גיין! אין אנדערע ווערטער: **זיי מגלה א חלק אין דיין נשמה וואס דו האסט נאכנישט פוגם געווען, וואס דארט קענסטו אנהייבן א ניי לעבן!** דארט קענסטו ווערן א חסיד'ישער איד מיטן גאנצן ברען! אויב איז היינט 'עקבאת דמשיחא', א נידריגער דור - דארף מען גיין מיט א העכערן דרך! היינט דארף מען גיין מיט אן עומק וואס איז העכער פון די פשוט'ע פלאץ וואו מען געפונט זיך אינעם וועלטליכן פארנעם! און דאס איז די עבודה אויף וואס מען ארבעט גאנץ חודש תשרי צו מגלה זיין דעם גאנצן אמת פון דער אדם, אז ער איז א מציאות פון 'אני לדודי ודודי לי'! עס איז פארהאן אן 'עצם איד' וואס ער וויל דעם רבונ של עולם מיט א קשר של אהבה שאינה תלויה בדבר, און דער רבונ של עולם וויל אים אויך מיט א קשר פון 'אהבה שאינה תלויה בדבר'.

הושענא רבה א טאג פון א מלחמה קעגן 'גוג ומגוג' - בכח 'שמע ישראל'

היינט הושענא רבה איז 'מלחמת גוג ומגוג'. מלחמת גוג ומגוג איז א שווערע מלחמה! א שווערע מלחמה אקעגן די סטרא אחרא! מען פארלייגט זיך אזוי "על ה' ועל משיחו" (תהלים ב, ב). אבער מען האט געגעבן א כח היינט - וואס עס איז דער 'יום הערבה'.

די פינף 'בדי ערבה' איז ווי די 'חמש חלוקי אבנים' וואס דוד המלך האט מלחמה געהאלטן מיט 'גלית' (שמואל א יז, מ). 'גלית' איז א בחינה פון 'מלחמת גוג ומגוג' - וועלכע איז די כלליות פון אלע ע' אומות. דוד המלך האט גענומען די ה' חלוקי אבנים, און דער זוך זאגט (ח"ג רמז), אז ער האט גענומען די ה' תיבות פון "שמע ישראל ה' אלקינו ה'", און עס איז געווארן "אחד", און מיט דעם האט ער מנצח געווען 'גלית'. מען ווייסט דאך (רש"י דברים כ, ג; עפ"י סוטה מב): "אפילו אין לכם אלא זכות שמע ישראל" זענען מיר מנצח. 'שמע ישראל', ווען אידן האלטן זיך מיט אמונה שלימה - דאס איז דער כח הנצחון!

גוג ומגוג איז דער נסיון פון די 'כלים' וואס רייסן אוועק אידישע נשמות

דער עיקר מלחמת גוג ומגוג על ה' ועל משיחו, זענען די צוויי זאכן 'אמונה' און 'קדושת הברית'. מען דארף זיך האלטן שטארק עומד צו זיין בנסינות. אויף דעם שטייט (ישעיה נד, יז) **"כָּל כְּלִי יוֹצֵר עֲלֵיךָ לֹא יִצָּלַח; כָּל כְּלִי יוֹצֵר - מֵיֵינֶךָ דִּי אֵלֶּע כְּלִים! עַם אִיז דא הֵיִנֶט כְּמָה 'כְּלִי זֵיין', סִי 'כְּלִי זֵיין' אויף רוחניות, און סִי 'כְּלִי זֵיין' בגשמיות - וואס עס קען מאכן חרוב די וועלט בגשמיות! און אזוי איז דא אזוינע כלים וואס קען מאכן חרוב די וועלט אין רוחניות! דאס איז מלחמת גוג ומגוג, כָּל כְּלִי יוֹצֵר עֲלֵיךָ לֹא יִצָּלַח. די כָּלִי יוֹצֵר וואס רייסן אוועק נשמות פון כלל ישראל, וואס דאס איז נאך ערגער פון מלחמת גוג ומגוג; ווי די גמרא זאגט (ברכות ז:): "קשה תרבות רעה בביתו של אדם יותר ממלחמת גוג ומגוג", וויפיל 'תרבות רעה בביתו של אדם' האבן שוין די כלים געמאכט! עס איז אזא שווערע מלחמה רוחנית! עס איז**

דא א מלחמה בגשמיות אויך, און מען האפט אז דורכדעם וואס מען וועט מנצח זיין די מלחמה ברוחניות - וועט שוין נישט זיין קיין מלחמה בגשמיות, עס וועט זיין כָּל כְּלִי יוֹצֵר עֲלֵיךָ לֹא יִצָּלַח.

מיר האבן היינט דעם 'כח התפלה'

היינט איז אזוינע שוואכע דורות, מען האט קיינעם נישט היינט, מען האט נישט קיין צדיקים, מען האט נישט קיינעם, אזא דור שפל אזא דור יתום. אבער כלל ישראל "אין כוחם אלא בפה" (עפ"י רש"י במדבר לא, ח), "יום הערבה דומה לשפתיים" (ויק"ר ל, יד; תנחומא אמור יט) - דאס איז דער 'כח התפלה'! אז מען דאווענט צום אויבערשטן - אזוינע א פשוט'ער איד דאווענט! מען רעדט זיך אויס מיטן אויבערשטן! מען בעט דעם אויבערשטן ער זאל שוין העלפן! **"הושענא למען"** - העלף פאר זיך אליין. עס קען זיך קיינער נישט איינרעדן אז מען קען קומען מיט עפעס זכותים היינט, מען קומט נישט מיט קיין שום זכותים, נאר פאר דיין נאמען! נאר פאר דיר אליין! וואס ווילסטו? מען זאל נישט זאגן קיין 'שמע ישראל'? וואס ווילסטו?

נאר דו רבוש"ע ווייסט וועלכע 'רחמנות' מיר זענען

די צייט פון 'עיקבתא דמשיחא' זענען טעג וואס די שכינה הקדושה רעדט! די שכינה הקדושה בעט זיך ביים אויבערשטן. עס שטייט דאך (תהלים קטז, א-ב): **"אֶהְיֶה כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת קוֹלִי תַחֲנוּנִי; כִּי הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבִימִי אֶקְרָא; וּבִימִי - מֵיֵינֶךָ דִּי גוֹטַע טַעַג פֿון די שכינה, די גוטע טַעַג אזוינע חג הסוכות וכדומה, אֶקְרָא - דעמאלט דאווענט די שכינה און זי בעט זיך ביים אויבערשטן.**

עס איז געווען ראש השנה, מען האט געזאגט וואס חנה זאגט (שמואל א א, טו): **"אִשָּׁה קִשְׁת רֹחַ אֲנֹכִי וַיֵּין וְשֹׁכֵר לֹא שְׁתִּיתִי וְאֶשְׁפָּךְ אֶת נַפְשִׁי לִפְנֵי ה'"; אִשָּׁה קִשְׁת רֹחַ אֲנֹכִי - אפילו עלי הכהן איז נישט געווען קיין מבין דערויף, וְאֶשְׁפָּךְ אֶת נַפְשִׁי לִפְנֵי ה' - נאר דער אויבערשטער אליין ווייסט דער תפלה! נאר דער אויבערשטער אליין ווייסט! עס איז דא נסיונות אין עקבתא דמשיחא, נסיונות אין 'אמונה' און נסיונות אין 'קדושת הברית', און אויף דעם שטייט (תהלים מה, כ-כב): **"כִּי דִכְיָתְנוּ בְּמִקּוֹם תַּנִּים וְתִכְסּ עֵלֵינוּ בְּצִלְמוֹת. אִם שְׂכַחְנוּ****

שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וְנִפְרַשׁ כְּפִינוּ לֹאֵל זֶר. הֲלֹא אֱלֹקִים יַחְקֵר זֹאת כִּי הוּא יֹדֵעַ תַּעֲלָמוֹת לֵב" - דער אויבערשטער אליין ווייסט 'תעלומות לב'! און פון אט די 'תעלומות לב' בעט מען זיך ביים אויבערשטן; **"וְאֶשְׁפָּךְ אֶת נַפְשִׁי לִפְנֵי ה'".**

די גאנצע וועלט איז אזא רחמנות, אז מען פארגעסט אפילו וועלכע רחמנות מען איז. וואו מען גייט און וואו מען שטייט איז עס 'כולו רחמנות'! מען זעט וויפיל תאוות רעות און וויפיל שפלות איז דא איבעראל, איז 'כולו אומר רחמנות'! אלעס שרייט נעבעך נאר רחמנות! מען קומט קיין ירושלים - ירושלים דארף דאך זיין א 'עיר הקודש' - זעט מען וואס טוט זיך אפ אין ירושלים! דארף מען דאך הערן די בכיה פון ירושלים, אז מען מאכט דערפון אזא חילוניות'דיגע שטאט! מען דארף מקבל זיין די בכיה פון ירושלים אז עס איז אזוי 'כולו חולין'! וואו עס איז דא עפעס קדושה - איז עס בתכלית השפלות; כידוע (סליחות שלש עשרה מדות) **"אזכרה אלקים ואהמיה בראותי כל עיר" - די גאנצע שטאט, על תילה בנויה - איז טאקע זייער גרויס, זייער על תילה בנויה בגשמיות, אבער ועיר האלקים מושפלת עד שאול תחתיה - כל הקדוש ביותר חרוב ביותר.**

ווי קען זיין אז נאך אזא קריג איז נישט משיח באלד געקומען?

בעט זיך די שכינה: **"הגידה לי שְׁאֵהְבָה נִפְשִׁי"** (שיר השירים א, ז), דו ווייסט דאך די אהבה! קיינער ווייסט נישט די אהבה וואס איז דא בין ישראל לאביהם שבשמים! קיינער ווייסט נישט די אהבה פון די שכינה עם דודה, כנסת ישראל עם דודה! פרעגט זיך דאך א שאלה: **הגידה לי שְׁאֵהְבָה נִפְשִׁי - די אהבה איז אזוי גרויס, אִיכָה תִרְעָה - נו, ווי קענסטו דאס טון? ווי קענסטו דאס טון? נאך אזא חורבן וואס עס איז געווען **"וַיִּרַב בְּבֵת יְהוּדָה תֹאנִיָּה וְאֹנִיָּה"** (איכה ב, ה), אזויפיל אידיש בלוט האט זיך געגאסן, אזויפיל אידיש בלוט, די שכינה האט געזאגט: ווייזט אויס, אז מען וויל אסאך אידיש בלוט, **וַיִּרַב בְּבֵת יְהוּדָה - ווייזט אויס, אז מען מוז געבן אסאך בלוט פאר דעם! און נאך אזא חורבן איז אִיכָה תִרְעָה אִיכָה תִרְבִּיץ בְּצִהְרִים - מען האט געמיינט אז משיח גייט שוין קומען! ווי משיח? ווען משיח? מען האט געמיינט אז דא שטייט שוין משיח! ביזדערווייל, אזא 'הסתר בתוך הסתר'! נאך א 'הסתר' און נאך א 'הסתר'! לולי וואס דער אויבערשטער העלפט ממש מען זאל זיך דערהאלטן - כבר אבדה תקותינו, כבר****

שכנה דומה נפשינו; ווי דוד המלך זאגט (תהלים צד, ז): **"לולי ה' עֲזָרְתָהּ לִי כִמְעֵט שְׁכֵנָה דּוּמָה נִפְשִׁי"**. ווייזט אויס, אז דאס איז א הנהגה פון עיקבתא דמשיחא, דאס איז א הנהגה פון דורו של משיח, אז מען הענגט נאר אין אויבערשטן אויף א חוט השערה! אפילו א חוט השערה – אויב וואלט דאס נישט געווען – כבר שכנה דומה נפשי.

מיר ווילן אז די אהבה זאל נתגלה ווערן בפועל ממש אויף דער וועלט

היינט איז 'יום הערבה'. דער לעצטע טאג פון סוכות. די אלע טעג איז מען מרצה! מען גרייט זיך צו צום 'יחודא שלים' פון שמיני עצרת! אודאי איז דא א יחוד, דאס איז דער 'פנימיות' וואס דער אויבערשטער איז טאקע מנחם כלל ישראל צו ווייזן אז מען האט נישט פארלאזט כלל ישראל, ווייל מען האט אזא טאג פון **"שימיני כחותם על לבך כחותם"** (שיר השירים ח, ו), א טאג פון א יחוד.

אבער הושענא רבה פרעגט מען די שאלה: וויפיל בני אדם האבן א שייכות מיט דעם ענין פון דעם יחוד?! וויפיל מענטשן ווייסן אפילו וואס דאס מיינט?! און וויפיל דערקענט זיך דער יחוד 'בחוק'?! בעט דאך כלל ישראל – כנסת ישראל, די שכינה הקדושה – בעט דאך פון הקדוש ברוך הוא: **"מי יתן כֶּחָא לִי יוֹנֵק שְׂדֵי אֲמִי אֲמִצְאָךְ בַּחוּץ אֲשֶׁרְךָ"** (שם פסוק ח) – אז אפילו אין די 'חיצוניות העולמות', אפילו 'בחוק', אפילו 'למטה מעשרה טפחים', אפילו אין דעם 'עולם החיצוני', און אפילו 'בפועל ממש' – זאל מען אויך דערקענען די 'נשיקין'! **"אֲמִצְאָךְ בַּחוּץ אֲשֶׁרְךָ"**.

מען איז אזוי מבזה דעם כלל ישראל וועלכע רעדט וועגן 'יחודים'. די גאנצע וועלט איז פול מיט 'הסתר פנים', פול מיט 'דרך הטבע', און פול מיט 'השחתה', זענען זיי מבזה: וואס הייסט כלל ישראל רעדט וועגן א יחוד? ווען יחוד? וואס יחוד? בעט מען: זאל זיין **"אֲמִצְאָךְ בַּחוּץ אֲשֶׁרְךָ גַם לֹא יְבוּזוּ לִי"** – דעמאלט וועט די גאנצע וועלט זען די אהבה פון כנסת ישראל עם דודה! עס זאל נתגלה ווערן דער יחוד! דער אהבה! און באמת, די גאנצע כוונת הבריאה איז דאך דאס – אז עס זאל נתגלה ווערן בחוק! איז פאר מען גייט אריין בפנים, בעט זיך כנסת ישראל: **אֲמִצְאָךְ בַּחוּץ אֲשֶׁרְךָ** – דאס איז הושענא רבה וואס דאס איז די 'בחינת נשיקין', אֲמִצְאָךְ בַּחוּץ אֲשֶׁרְךָ גַם לֹא יְבוּזוּ לִי.

די ע' פרים זענען יונק פון 'ניסוך המים' וואס איז ב' ו' ז', וואס דארטן שטייט דער רמז לניסוך המים (שבת קג). און פון דעם כח זענען זיי מבזה כלל ישראל! ווייל די אלע השפעות וואס זיי האבן

– זענען זיי יונק פון דעם! אבער **אֲמִצְאָךְ בַּחוּץ אֲשֶׁרְךָ גַם לֹא יְבוּזוּ לִי**.

מיר זענען נישט צופרידן אז דער 'יחודא שלים' איז נאר בחדרי חדרים – מיר ווילן איבערדרייען די גאנצע וועלט

שמיני עצרת איז: **"אֲנֶהְגֶּךָ אֲבִיאָךְ אֶל בֵּית אֲמִי"** (שיר השירים ח, ב), מען וועט אריין גיין בפנים. סוכות גייט מען ארויס בחוק, נאכדעם גייט מען צוריק בביתו, קומט מען אריין בפנים: **"אֲנֶהְגֶּךָ אֲבִיאָךְ אֶל בֵּית אֲמִי תִלְמִדְנִי"** – דארט וועסטו מיך לערנן דעם סוד היחוד, דארט וועט זיין שמחת תורה, תִּלְמִדְנִי, מען וועט זיך אין דיר מדבק זיין דורך די גילויים אין תורה, תִּלְמִדְנִי.

"אֲשֶׁרְךָ מִיֵּין הֶרְקַח מַעֲסִים רַמְנִי" – דאס מיינט פון תורה און פון מצוות. דעמאלט וועט כלל ישראל קענען טון א נחת רוח פארן אויבערשטן, **אֲשֶׁרְךָ מִיֵּין הֶרְקַח** – פון חידושי תורה פון הבנה בתורה, **מַעֲסִים רַמְנִי** – פון מצוות.

נאר מען בעט אז עס זאל זיין אויך אין דער וועלט! אין די חיצוניות'דיגע עולם הטבע! אויף דעם בעט מען **"אֲמִצְאָךְ בַּחוּץ אֲשֶׁרְךָ גַם לֹא יְבוּזוּ לִי"**. דאס איז 'הושענא רבה' – די גרויסע ישועה! די גרויסע מלחמות! ווייל אז מען דארף ארויסגיין בחוק, איז עס א גרויסע מלחמה!

אזוי ווי 'קריעת ים סוף' איז געווען א מלחמה; **"ה' אִישׁ מִלְחָמָה"** (שמות טו, ג), ווייל מען האט געדארפט 'בחוק' ממש קורע זיין דעם ים סוף בפועל ממש. אבער כלל ישראל האט דעמאלט מקבל געווען עול מלכות שמים און געזאגט: **"ה' יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד"** (שם פסוק יח) – מען האט געוואוסט אז אונז וועלן מנצח זיין! סוף כל סוף וועט נתגלה ווערן דער נצחון!

נאר חיזוק אין אמונה און צמיה לישועה

מען דארף נאר האבן אמונה! מען דארף נאר האבן אמונה שלימה! מען דארף נישט פאלן אין קיין יאוש פון דעם גלות! מען דארף זיך מחזק מיט די אלע נסיונות פון עקבתא דמשיחא! עס איז גרויסע נסיונות, א נסיון איז א נסיון! א גרויסע נסיון! אבער וואויל וועט זיין פאר די וואס זענען זיך מחזק! ווי רבי יהודה הלוי זאגט (קניות לתשעה באב) **"אשרי מחכה ויראה עלות אורך ויבקעו עליו שחרין"**, **אשרי מחכה, אשרי מחכה ויראה עלות אורך** – מען דארף זיך מחזק זיין! מען טאר

נישט פאלן אין גלות פונעם הסתר פנים! מען דארף זיך מחזק זיין אין עבודת ה'! מען דארף האבן א שייכות טאקע מיט דעם יחוד פון שמיני עצרת! אדורכזען דעם הסתר פנים! און פון די אלע 'ב'ידורים' – פון דעם בויפט זיך די גאולה! פון דעם קומט משיח.

מעורר זיין דעם אור און זכות פון די צדיקים הקודמים

כנסת ישראל בעט: **"הגידה לי שְׁאֵהֲבָה נִפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעָה אֵיכָה תִּרְבִּיץ בְּצִהְרִים שְׁלֵמָה אֵהִי כְעֵטִיהָ עַל עֲדָרֵי חֲבֵרֶיךָ"**. האט איר דער אויבערשטער געענטפערט: **"אם לא תִּדְעִי לָךְ הִפָּה בְּנָשִׁים צָאִי לָךְ בְּעֶקְבֵי הַצֶּאֱן"** – דו זאלסט גיין און דעם דרך פון די צדיקים פון פריער, פון די אמאליגע צדיקים! גיי מיט זייער כח, **צָאִי לָךְ בְּעֶקְבֵי הַצֶּאֱן**. מען איז טאקע זייער שוואך, מען האט נישט קיין כח, אבער מען גייט 'בעקבי הצאן'! מען גייט בדרך פון די צדיקים, מען איז זיך מדבק אין זייער אור.

מען דערמאנט זיך הושענא רבה ווי דער רב זכרוננו לברכה האט געבעטן, ער האט געבעטן פאר די שכינה הקדושה, יעדעס יאר האט ער זיך אויסגע'טענה'ט און געבעטן, זיך אנגענומען פאר די שכינה הקדושה. אין די דרכים דארף מען גיין און כסדר בעטן דעם אויבערשטן! בעטן און מתחטא זיין לפני קוני, זיך מתחטא זיין – ביז דער אויבערשטער וועט אונז אויסהערן, אולי אולי וועט אונז דער אויבערשטער אויסהערן. ווי קען מען וויסן? דער אויבערשטער הערט אמאל אויס א נידריגן מענטש אויך! אולי אולי ירחם, אולי ירחם עני בעניו.

עס קומט הושענא רבה, א טאג פון די וואס **"אין כוחם אלא בפה"** – מען האט נאר א כח בפה, מען האט נישט קיין שום כח. מען זוכט זיך נאר מחזק צו זיין! פשוט מחזק זיין. בעט מען, אז דער אויבערשטער זאל הערן דעם קול פון כלל ישראל! דעם קול פון די שכינה הקדושה! און עס זאל זיין די גאולה שלימה.

דער רב האט דאך געזאגט: **"עלי ועל צוארי אז עס וועט נישט זיין קיין חבלי משיח"**. דארף מען דערמאנען דעם רב – ער טוט דאך זיכער אין דעם, דארף מען דערמאנען ער זאל טון ביתר שאת ויתר עז. ער זאל בעטן אז משיח זאל קומען אָן קיין שום חבלי משיח, נישט ברוחניות נישט בגשמיות. דער 'אור התורה', דער 'אור התפלה' און דער 'אור השכינה' זאל לייכטן פאר אידן! און גאנץ כלל ישראל כאיש אחד בלב אחד אלע צוזאמען וועלן מיר תשובה טון מאהבה, און זוכה זיין צו די גאולה שלימה ברחמים במהרה בימינו, אמן.

ימים שבינתיים

אצל הרה"ק הר"א מדיקוב זי"ע היה אחד מן החסידים הרב הגאון ר' אלעזר מו"ץ [ראונו] זצ"ל הדיין בראוואדוב, אשר התקרב אל הרה"א, והמשיך להסתופף אצל בנו הרה"ק מראוואדוב זי"ע, ואחר כך גם אצל כ"ק רבינו הוקן זי"ע. גם הרה"ק מצאנו זי"ע מחשיבו ביותר, ויש כמה תשובות אליו בשו"ת דברי חיים.

והנה הרה"ק מראפשיץ זי"ע היה נוהג לחלק אתרוגים לבני משפחתו לפני חג הסוכות, וכך גם נהג אחריו בנו הרה"א. פעם אחת נשאר אתרוג אחד אחר חלוקת כל האתרוגים, לקח אותו הרה"א ונתנו לר' אלעזר מו"ץ. והיה מנכדי הרה"א שהפריעו להם מאד, למה נותנים לו חשיבות גדולה כל כך כמו בניו וצאצאיו של הרה"א, למה לא לתת את האתרוג אל אחד מן הרבנים הוקנים המכובדים יותר או לאחד מחשובי נכבדי הקהל. וברצותם שלא יתהדר ר' אלעזר עם האתרוג הזה, רצו לפסול לו את האתרוג. מיד תפס ר' אלעזר את האתרוג והרימו להתחזק בגובה שלא יוכלו להגיע אליו, והתחיל לרוץ עמו ברחוב העיר כדי לברוח, ולא חש בכלל על ביונו בכך.

ראה הרה"א את הדבר ופנה אל צאצאיו באמרו: זעט עט'ס! איך וואלט עס געגעבן פאר דעם שיינעם איד, פאר יענעם שיינעם איד, וואלטן זיי גענומען דעם אתרוג, און ביים שאקלען נענועים זיך פארקאכט, וואס הייסט... דער דיקובער רב האט מיר געגעבן א אתרוג... דיקובער רב'ס אן אתרוג... און ער, איז זיך גרייט מבזה צו זיין...! (ראים אתם! אם הייתי נותן זאת ליהודי מוכר או אחר, היו הם לוקחים את האתרוג, ובעטת הנענועים היו מתלהבים, וכי מה הפירוש... הרב מדיקוב נתן לי אתרוג... אתרוג של הרב מדיקוב... ואילו הוא, מוכן לבנות את עצמו...!). כלומר אשר מפני זה ראויו הוא לאתרוג זה, שהרי אין הוא לוקח זאת לשם כבוד עצמו כלל.

הרה"ק מראוואדוב זי"ע לא היה לוקח קוויטלעך בימים שבין יום הכיפורים וחג הסוכות, והיה אומר על כך חז"ל אמרו על חג הסוכות שהוא 'ראשון לחשבון עונות' (תנחומא אמור כב), והיינו כי בימים שבין יום הכיפורים וסוכות עוסקים כל הזמן במצוות ואין פנאי לחטוא (מג"ע ברכה), ובכן התבטא ואמר שאם אין זמן לחטוא, אין גם זמן לקחת קוויטלעך ולקרוא אותם...

פעם הגיע באלו הימים החסיד הנכבד הרב ר' יחיאל מאיר מבארנוב, אשר היה אדם חשוב ומסויים בין חסידיו מראוואדוב וצאנו, תלמיד חכם ועשיר גדול ובעל משפחה חשובה. כאשר לא עלתה בידו להגיע במשך הימים הנוראים לראוואדוב, ולכן הגיע בין יום הכיפורים וסוכות וביקש להגיש קוויטל להיפקד בדבר ישועה ורחמים. אבל הרה"ק מראוואדוב לא התפעל ממנו, והתחיל לומר בנעימת הנוסה של פסוקי ההקפות 'אל תבטחו ביחיאל מאיר...', לרמוז על מה שאומרים שם "אל תבטחו בנדיבים".

חג הסוכות

הרה"ק מראפשיץ זי"ע התבטא פעם ואמר, כי הוא יודע את אשר יקרה עם בניו ובניו וזרעם אחריהם עד ביאת משיח צדקינו, מי יהיו רעים הטובים ומי יהיו שונאים, ואת כל מאורעותיהם אשר יעברו עליהם במשך כל ימי חייהם. והוסיף ואמר: 'וועט עט'ס מיינען מיט רוח הקודש? יינין! נאר מיט חכמה!' (וכי תחשבו שהוא ע"י רוח הקודש? לא רק ע"י חכמה!). ואכן סיפר כ"ק מרן רבינו זי"ע כמה עובדות בענין זה, איך גילה וידע מלכתחלה דברים העתידיים לקרות לבניו ונכדיו.

פעם אחת שהה בעיר סטיטשין, והתפלל שם ב'שקאטישער שול' (בית המדרש הגדול של בני העיר). ואחר כך ענה ואמר: 'מין

אייניקל וועט אמאהל דא מאכן נענועים סוכות' (עוד יבא יום ונכדי יעשה נענועים בחג הסוכות כאן בבית המדרש זה). שנים ארוכות אחר זה המעשה נתמנה [בן נכדו של הרה"ק מראפשיץ] כ"ק מרן רבינו הוקן זי"ע לאבד"ק העיר סטיטשין, אבל על אף שהיה רב העיר, לא היה נוהג להתפלל שם בביהמ"ד הגדול של בני העיר, אלא היה לו ביהמ"ד פרטי משלו.

פעם אחת היו 'וואל' (בחדות) על משרת ראש הקהל של העיר בין כמה 'קאנדידאטן' (מועמדים), וביקש רבינו הוקן מאנשי העיר שיבחרו באחד מהם. ואכן שמעו בני העיר לקולו ובחרו אותו, והלה נבחר למשרת ראש הקהל. אחר זה המעשה באו משלחת מאנשי העיר אל רבינו הוקן, וטענו אליו כי הנה הם נאמנים אל הרב ושומעים בקולו, ואילו הוא מבייש אותם, שהרי הוא אינו בא אף פעם להתפלל בבית מדרשם. שאל אותם רבינו הוקן: 'און וואס ווילט עט'ס?' (ומה אתם רוצים?), ענו ואמרו לו, כי מבקשים הם כי יבא נא להתפלל לכל הפחות תפלה אחת בביהמ"ד שלהם ביו"ט הקרוב. ולפי שהיה זה סמוך לחג הסוכות, ביקשו כי ביום אחד מימי חג הסוכות יבא לבית הכנסת שלהם להתפלל שם.

מיד נזכר רבינו הוקן מן המימרא ששמע בשם זקינו הרה"ק מראפשיץ, וענה להם: 'נו, דער זיידע האט שוין געזאגט אז איך וועל זיין ביי ענק סוכות' (נו, הרי זקני כבר אמר כי אהיה אצלם בחג הסוכות). ואכן באותו חו"מ סוכות בא רבינו הוקן לביהמ"ד הגדול, ושם ערך את סדר הנענועים.

אשרי עין ראתה את עבודת הנענועים אצל כ"ק רבינו זי"ע, כאשר היה עורך את עבודתו בקודש באופן נפלא ובדביקות נשגבה. ועל אף שלא היה מאריך כל כך, אבל בשעת הנענועים ראו פניו מאירים ממש. והיה לו פירוש חי על דברי הפסוק בנוגע לארבעת המינים "ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים", כי פני קדשו האירו באנפין נהירין מתוך חדותא עילאה.

ורגילים אנו לומר תמיד, כי ברוך ה' איכשר דרא בדקדוק הלכות גם בענייני ארבעת המינים, ומקפידים ומדקדקים על הרבה דברים שלא היו אף פעם, כאשר לא רק בודקים אחר אתרוגים מהודרים אלא גם מהדרים ובודקים בחיפוש מדקדק בכל שאר המינים, וישראל קדושים מוציאים על כך ממון רב. אבל השאלה נשאלת, אחר שכבר קנו את המינים המהודרים, מה עושים עמהם? לשם מה הוציאו את כל הממון הזה? ובענייני ראינו איך עמדו הצדיקים עם המינים ועבדו את עבודת הנענועים, כאשר כל ביהמ"ד האיר מזיו אור דביקותם.

וכן ראינו בדורינו הרה"ק מסאטמאר זי"ע את העבודה הנשגבה של הדביקות המרוממת בשעת הנענועים, בשמחה פנימית והתלהבות נשגבה שאם אפשר לתאר. ופעם אחת התבטא בתוך דברי קדשו על עבודת הנענועים, ואמר: 'צדיקים נעמען די ד' מינים, און מען פרייט זיך מיט'ן רבנו של עולם! כך התפרש אצלו מאמר הכתוב "ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים", ששמחים עם הקב"ה בהתקשרות ודביקות.

אצל כ"ק רבינו היתה עבודת הנענועים גם 'ע'ת רצון' מיוחדת לפעול ישועות לנצרכים לכך, ופעם אחת פנה אחר כלות העבודה לאחד ממקורביו, ושאל אותו על אחד מן החסידים אשר היה נצרך לישועה, והתעניין האם היה נוכח בביהמ"ד בשעת הנענועים. וכאשר אמרו לו כי הלה לא היה היום, ענה ואמר: 'א ש'אד...' (חבל...), כי בשעת הנענועים רצה לפעול עבורו ישועה, ואם היה נמצא במקום היה זוכה בכך.

הרה"ק בעל 'צבי לצדיק' מבלאווב זי"ע היה אומר בימי חג הסוכות דברי תורה נפלאים ביותר, מערכות שלישות וארוכות של דרשים ורומים מופלאים ומתאימים כפתור ופרח, הלא הם כתובים על ספרו הק' במאמרי חג הסוכות. והיה כ"ק רבינו זי"ע אומר: 'דער טאטע' האט שטארק משבח געוועה'ן דעם שוואגער'ס תורות אויף סוכות' (אבי - כ"ק רבינו הוקן זי"ע - היה משבח ביותר את דברי התורה של גיסו - הרה"ק מבלאווב - על חג הסוכות). והיה נוהג להכין לעצמו את דברי תורה אלו בימי יום המצות, ובעיקר בתשעת הימים בתורש אב [ובכלל היו ימים אלו, נעלים מאד אצלו].

שמיני עצרת

סיפר כ"ק אדמו"ר מאמשינאו זי"ע: הרה"ק רבי שרגא פייוויל מגריצא זי"ע היה דבוק מאד ברבו הרה"ק רבי איציקל מווארקא זי"ע, וכאשר נסתלק רבי איציקל ביום אחרון של פסח, אמר רבי פייוויל לחסידיו: 'איך וועל עס נישט אויסהאלטן' (לא אוכל לשאת זאת), והתכוין לומר אשר גם הוא עומד להסתלק מן העולם, כי אינו מסוגל לשאת את פטירת רבו. והוסיף ואמר: 'הלואי נאך ביין שהחיינו' (הלואי שאוכל לחיות עוד עד שהחיינו הבא), והיינו שהוא מקוה לחיות עד היום"ט הבא, ולהספיק עוד לברך בו ברכת 'שהחיינו'. הבינו החסידים מדבריו כי אם יספיק לברך 'שהחיינו' ביו"ט תתבטל הגזירה.

והנה הגיע חג השבועות הראשון אחר פטירת הרה"ק מווארקא, והגיעו החסידים אל רבי פייוויל ליו"ט, ואכן ביו"ט 'שהחיינו' ביקדוש ליל יו"ט. התחילו החסידים לשמוח מאד, כי הבינו שנתבטלה הגזירה. אמר להם רבי פייוויל: 'איך מיין נישט דעם שהחיינו' (אין כוונתי לשהחיינו הזה). מיד הבינו החסידים שבדוראיו כוונתו לברכת 'שהחיינו' של שמיני עצרת, והסביר אדמו"ר מאמשינאו למה הבינו כך החסידים באמרו: 'איך האב געהערט פון טאט'ן, אז שמיני עצרת איז די גרעסטע טאג פון א גאנץ יאר' (שמעתי מאבי - הרה"ק רבי יוסלע' מאמשינאו זי"ע - כי שמיני עצרת הוא היום הגדול ביותר מכל השנה) [התבטאות כזאת היא חידוש גדול אצל צדיקי בית ווארקא ואמשינאו, כי ידוע כמה היו ממוסדים לדבר להדיא על עניינים נעלים כגון זה].

ואכן לקראת שמיני עצרת הגיעו שוב החסידים לגריצא, וכאשר קידש רבי פייוויל על שולחנו בליל יו"ט וביקר 'שהחיינו', חזרו החסידים ושמוחו עד מאד. אמר להם רבי פייוויל: 'דאס איז שוין נישט געוועה'ן מיין קול' (זה כבר לא היה הקול שלי), ואכן באותו שמיני עצרת הסתלק רבי פייוויל לחיי העולם הבא.

כ"ק מרן רבינו היה עורך את עבודת כל המועדים בהתורמות יתירה, בהתלהבות ודביקות נפלאה. אבל יתירה על כולם עשרת מונים, היתה עבודתו בקודש ביום הנשגב 'שמיני עצרת', כאשר היו יכולים לראות במוחש איך הוא כל כולו עסוק בדבוק ב'יחודא שלים' שבין כנסת ישראל עם דודה, באהבה ודביקות עצומה. וכך היו רואים בשעת עריכת ההקפות, שלא היה כ"ק רבינו מאריך מאד בהם, אבל בכל הקפה והקפה ראו איך הוא שרוי בעולם אחר לגמרי, והיו פניו מאירות בנהירו עילאה, אשרי עין ראתה זאת.

עבודה מיוחדת חידש רבינו בצורת עריכת השולחן של יום שמיני עצרת, כאשר לא היה אומר דברי תורה כמו בכל יום, אלא חזר בכל שנה ושנה את אותו המאמר. ובו היה מפרט את כל העבודות שערכו בני ישראל בכל הימים הקדושים, ומוסיף לדבר דברי אהבה והשתוקקות בין כנסת ישראל ודודה. ואחר כל זאת היה משורר 'אמונים' אשר נאספו בהתלהבות והתורמות מיוחדת, ובסיום הפיוט 'תרומתנו וגורמנו' היה מתרומם על מקומו ומוחא את כפיו הק' בהשתוקקות והתלהבות שאין לתאר. וכך גם אחר הטיש היה רוקד 'אשת חיל' בניגון של ההקפה השביעית, וממש ראו איך לבו נמש כמים באמירת שבחי השכינה הק', אשרי עין ראתה כל זאת.

סדר הזמנים חוה"מ סוכות

שחרית 9:30
הלל ונענועים 11:45 (עד בערך 1:30)
שמחת בית השואבה 9:45
ריקודים 11:30 (מוצאי יו"ט הזמנים באיחור של חצי שעה)

הושענא רבה

הושענא רבה שחרית 8:15
הלל ונענועים 10:30
דרשת הושענא רבה 11:50

לקבל הגליון מדי שבוע במייל, לסדר מוקד הפצה, ולתרומות:

gilyondoeihu@gmail.com | 347.662.3229

ארה"ב: 718.536.2347
ארה"ק: 072.3323310
ענגלאנד: 033.0175.9024
קאנאדע: 438.771.1003

מערכת
השיעורי
תולדות יהודה סטיטשין

כל הזכויות שמורות
למכון תולדות יהודה סטיטשין
אין להעתיק שום חלק מגליון
זה בלי רשות המערכת

